

WSNP

Wet Schuldsanering Natuurlijke Personen

Periodiek

augustus 2014

Redactie

Mr. B.J. Engberts
Mr.dr. A.J. Noordam
Mr. M. van Bommel
Dhr. G. Benedictus
Mr. Th. A. Pouw

Redactiemedewerker

Mw. E.F.C. Timmermans

Adviseurs

Prof. mr. B. Wessels
Dhr. A. van Eijdsden

Inhoud

- 16 **Van de redactie**
- 17 **Franka in de wondere wereld van het schuldsaneringsrecht**
Berend Engberts
- 18 **Nieuw Iers recht – inspiratie voor sanering hypotheekschulden**
Arnoud Noordam
- 19 **Verpande goederen bij de Stadsbank of een pandhuis**
Margreet van Bommel
- 20 **WSNP en het bestuursverbod**
Fleur Verburg en Eva Timmermans
- 21 **Studieschulden en schuldsanering**
Berend Engberts
- 22 **Nieuws in het kort**
- 23 **Actuele rechtspraak kort**

ONLINEVEILINGMEESTER.NL

DE VEILINGSITE VAN NEDERLAND

**Uw optimale partner
voor verkoop van roerende goederen bij
WSNP, faillissementen of bedrijfsbeëindigingen.**

De voordelen van ONLINEVEILINGMEESTER.NL:

- Duizenden geïnteresseerde bezoekers per dag
- Logistieke service (transport, opslag)
- Ook voor kleine aantallen en kleine faillissementen
- Snelle service, korte reactietijden
- Leuke manier van kopen en verkopen (spanning)
- Ook voor taxaties

Wilt u weten hoe u Onlineveilingmeester.nl succesvol kunt inzetten?
Wij vertellen het u graag.

Onlineveilingmeester.nl
De Hallen 1
9723 TW GRONINGEN

www.onlineveilingmeester.nl
info@onlineveilingmeester.nl

Tel: 050- 8009120
Fax: 050- 8009121

Aanbevolen citeerwijze

Naam auteur, titel tijdschriftartikel, *WP*, jaartal/nr. tijdschrift, paginanummer. Bijvoorbeeld:
Margreet van Bommel, 'Verrekeningsrecht uitkeringsinstanties', *WP* 2010/01, p. 1.

Abonnementen

Zie de achterzijde van dit tijdschrift.

Adverteren in *WSNP Periodiek*

In *WSNP Periodiek* kan geadvertiseerd worden. Voor een prijsopgave en nadere informatie over adverteren, kunt U zich wenden tot het redactiesecretariaat.

ISSN-nummer: 2210-6650

Redactiesecretariaat

WSNP Periodiek

Postbus 1126, 6501 BC Nijmegen

e-mail: redactie@wsnp-periodiek.nl, faxnummer: 024-3810868

Uw bijdrage aan *WSNP Periodiek*

U kunt kopij aanleveren overeenkomstig de richtlijnen voor auteurs. Deze richtlijnen kunt U raadplegen via www.wsnp-periodiek.nl. Na toezending van Uw kopij, naar redactie@wsnp-periodiek.nl, zal één van de redactieleden contact met U opnemen. Artikelen dienen in beginsel maximaal 2500 woorden te omvatten.

16 - Van de redactie

Voor u ligt het derde *WP*-nummer van 2014.

In zijn *Opinie* vraagt Berend Engberts aandacht voor de taaie problematiek van sanering van hypotheekschulden. Engberts leidt ons door rechtsvragen aan de hand van een fictieve, maar levendige conversatie tussen schuldenaar Franka en haar jurisich adviseur. Wet en jurisprudentie raadplegend, worstelt de adviseur met beantwoording van Franka's voor de hand liggende vragen: Kan ik met hypotheekschulden de *Wsnp* in? Moet ik dan mijn woning uit? Moet ik hypotheekrente blijven betalen? Krijg ik wel een schone lei? Engberts bepleit, via zijn woordvoester Franka, ingrijpen van de wetgever om eensluidend antwoord te geven op die vragen en sanering van de 'onderwaarde' wettelijke grondslag te geven.

Arnoud Noordam bespreekt in zijn bijdrage over het Ierse recht de vernieuwde Bankruptcy Act en de drie nieuwe saneringsregelingen opgenomen in de Personal Insolvency Act, 2012. Ook hier wordt speciale aandacht besteed aan de hypotheekproblematiek. De nieuwe Ierse regelingen geven inspiratie voor creatieve oplossingen die volgens de auteur navolging verdienen in ons *Wsnp*-regime. Met name de zich in Ierland ontwikkelende praktijk om de hypotheekschuld te herstructureren en daarbij de maandelijkse hypotheeklast terug te brengen tot een betaalbare last biedt uitzicht op een redelijke en duurzame oplossing.

Blijvend in de sfeer van het zekerheidsrecht geeft Margreet van Bommel een heldere uiteenzetting over de oude Pandhuiswet en de daarvoor in de plaats getreden nieuwe regelgeving in boek 7 BW. Speciale aandacht schenkt zij aan de stadsbanken van lening. Die stadsbanken bestaan al honderden jaren en spelen ook nu nog een rol bij de financiering van particulieren. Contact met deze pandjeshuizen mag niet ontbreken op de checklist van de *Wsnp*-bewindvoerder!

Onze Minister van Veiligheid en Justitie is doende met een wetgevingsprogramma tot herijking van het faillissementsrecht – zie uitvoerig daarover Wessels' bijdrage in het *WP*-nummer van februari dit jaar. Eén van de pijlers van deze herijking is de aanpak van fraude. In hun analyserende bijdrage vragen Fleur Verburg en Eva Timmermans zich af of en in hoeverre ook de *Wsnp*-bewindvoerder een nieuwe taak krijgt toebedeeld.

Berend Engberts schrijft in de Rechtspraakrubriek van dit nummer over de (on)mogelijkheid van een dwangakkoord als het gaat om studieschulden. Art. 299a Fw bepaalt dat de wettelijke schuldsaneringsregeling niet werkt ten aanzien van –kort gezegd– studieschulden. Ook de bijzondere regeling van aflossing naar draagkracht in de *Wsf* maakt het dat *DUO* dwingen tot een dwangakkoord moeilijk denkbaar is, zo betoogt de auteur.

Achterin dit nummer vindt u onze vaste rubrieken Nieuws in het kort en Actuele rechtspraak kort.

U had nog niets van ons vernomen over de contributie 2014, maar wij hebben zeker niet de indruk willen wekken dat wij in staat zouden zijn zonder uw contributie *WP* te maken. Tot onze spijt zijn de acceptgiro's voor de contributie 2014 eerst kort geleden aan de lezers verzonden.

We werken aan een nieuw lay-out van de *cover* van dit blad. Hopelijk ziet u al met het vierde nummer van 2014 ons opgefriste gezicht.

Wij wensen u veel leesplezier toe. Uw reacties op de inhoud en lay-out van dit blad en uiteraard uw kopij blijven steeds van harte welkom op redactie@wsnp-periodiek.nl.

De redactie

17 - Franka in de wondere wereld van het schuldsaneringsrecht

Berend Engberts

Franka is een paar jaar geleden gescheiden. Samen met haar ex-echtgenoot had ze een woning gekocht. Ze is met haar twee kinderen in de echtelijke woning blijven wonen. Deze staat te koop. De huizenmarkt ligt helaas vrijwel stil en het lukt niet een koper te vinden. De vraagprijs is inmiddels aanzienlijk lager dan de hypotheekschuld. Franka heeft naast deze hypotheekschuld een kleine betalingsachterstand bij de bank. Ze kan de hypotheeklasten niet meer helemaal betalen. Aflossen van de hypotheekschuld lukt helemaal niet meer. Ook een aantal andere rekeningen is niet meer betaald. De 'onderwaarde' van de woning (verwachte verkoopprijs minus schuld) is naar schatting ongeveer € 50.000,-. Franka werkt vier dagen per week en verdient € 2.000,- per maand. Haar ex-echtgenoot is in geen velden of wegen te bekennen. Franka ziet het niet meer zitten. Hoe komt ze hier ooit nog uit? Franka gaat naar een (schuldsanerings)jurist en vraagt: Kan ik worden toegelaten tot de schuldsaneringsregeling? En zo ja, moet ik dan hypotheekrente blijven betalen en kan ik dat uit mijn inkomen blijven doen? Wat gebeurt er als mij dat niet lukt? Kan ik in mijn huis blijven of moet dit verkocht worden?

De schuldsaneringsjurist zucht diep. Dit lijken eenvoudige vragen, maar het antwoord kan ik zo een twee drie niet geven. Het is duidelijk dat als jouw woning tijdens de schuldsaneringsregeling wordt verkocht, de 'restvordering' wordt weggesaneerd met de schone lei. Dat staat duidelijk in art. 349 lid 3 van de Faillissementswet. Sinds 2009 is ook duidelijk dat de hypotheekschuld "niet onder de werking" van de schuldsaneringsregeling valt. Hiermee wordt bedoeld dat de schuldsaneringsregeling geen invloed heeft op die

schuld en op de verhouding tussen de schuldenaar en de schuldeiser. De Hoge Raad, dat zijn de hoogste rechters, heeft dat in dat jaar beslist.¹ Dat zou betekenen dat je de hypotheekrente in de schuldsaneringsregeling moet blijven betalen. Dit volgt ook uit art. 303 lid 1 van de Faillissementswet. Het is niet helemaal duidelijk of je de verplichting om de hypotheekschuld af te lossen ook moet nakomen. Dat art. 303 gaat namelijk alleen over rente die op schulden betaald moet worden. Omdat de hypotheekschuld buiten "de werking" van de schuldsaneringsregeling valt, kan je zeggen dat die aflossingsverplichting wel blijft bestaan. Ik begrijp dat je de hypotheekrente niet kan betalen uit je inkomen. Franka knikt. Als dat zo is, ontstaan er nieuwe schulden in de schuldsaneringsregeling en dan kan de rechter je wel eens de toelating tot schuldsaneringsregeling weigeren.² Je mag namelijk in de schuldsaneringsregeling geen nieuwe schulden maken. Maar misschien lukt het wel om die rente te blijven betalen. In de schuldsaneringsregeling mag je namelijk een deel van je inkomen houden om van te leven. Rechters hebben bedacht dat in jouw geval met die hypotheekrente rekening wordt gehouden.³ Dat is wel een beetje gek want de Hoge Raad heeft duidelijk gezegd dat die hypotheekschuld buiten die schuldsaneringsregeling valt. Misschien moet je dit zien als een soort vergoeding voor het feit dat je een dak boven je hoofd hebt.

Franka slaat de schrik om het hart als ze hoort dat ze misschien geen schuldsanering kan krijgen, maar zij heeft wel goed opgelet. Als mijn huis wordt verkocht dan wordt alles toch weggesaneerd? Geldt dat dan ook niet voor die nieuwe schuld wegens nieuwe hypotheekrente?

De schuldsaneringsjurist twijfelt en leest art. 349 lid 3 nog eens na. Daar staat dat 'de vordering' van de hypotheekgever die na verkoop van de woning overblijft als gewone,

concurrerende schuld wordt behandeld. Ja, dat zou inderdaad kunnen. Maar zeker is dat toch niet want de meeste rechters vinden dat de hypotheekrente betaald moet blijven worden. Sommige rechters zeggen dat je de hypotheekrente moet blijven betalen en dat dat met terugwerkende kracht vervalt als de woning in de schuldsaneringsregeling wordt verkocht.⁴

Franka raakt steeds meer in verwarring. Zij pakt haar tablet en leest de wetsartikelen die de jurist noemde nog eens door. Zij ziet dan in art. 303 lid 3 staan dat de rechter kan beslissen dat wel hypotheekrente moet worden betaald over de hypotheekschuld. Hoe kan dat nou?

De jurist zucht diep. Dat staat daar inderdaad, dat heb je goed gelezen. Maar het grappige of beter gezegd vreemde is dat de wetgever art. 303 lid 3 in 2008 in de wet heeft gezet, omdat hij dacht dat de hypotheekschuld wél onder de werking van de schuldsaneringsregeling viel zodat géén rente betaald hoefde te worden. Deze wijziging moet worden gezien in samenhang met de toevoeging in art. 358 dat de hypotheekschuld dan- als art. 303 lid 3 wordt gebruikt - niet onder de werking van de schone lei valt. De rechter kon dus beslissen dat de hypotheekschuld als het ware uit de schuldsaneringsregeling gelicht werd. Hij deed dit om het mogelijk te maken dat de met de hypotheekschuld belaste woning van een schuldenaar niet werd verkocht omdat er geen overwaarde was en de hypotheeklasten redelijk laag (lager dan de te verwachten huur na verkoop en verhuizing) waren. Het was dan beter dat de schuldenaar eigenaar bleef van de woning en daarin dus ook na de schone lei kon blijven wonen. Dat klonk allemaal mooi, maar de Hoge Raad heeft – ik noemde dat al – in 2009 beslist dat de wetgever zich in de interpretatie van zijn eigen wetgeving had vergist. De hypotheekschuld valt, aldus de Hoge Raad, per definitie niet onder de werking van de schuldsaneringsregeling zodat

de wijzigingen van art. 303 en 358 niet nodig waren! Franka's woning staat op funda.nl maar als het even kan, wil ze de woning behouden. Kan ik dan nog een beroep doen op art. 303 lid 3, vraagt ze daarom. Dat zou wel kunnen, maar waarschijnlijk schiet je daar niet veel mee op omdat dan de hele hypotheekschuld buiten schot blijft (art. 358) en je nog steeds die onderwaarde van ongeveer € 50.000,- hebt. Bovendien kan de bank altijd zeggen dat ze de woning toch wil verkopen. De bank heeft daarin het laatste woord. Dat staat in art. 57 van de Faillissementswet.

Franka googlet de beslissing van de Hoge Raad erbij. Ze leest daarin dat een bij toelating bestaande hypotheekschuld buiten de werking van de schuldsaneringsregeling valt "behoudens voor zover die vorderingen niet op de verbonden goederen verhaald kunnen worden." Franka leest dat nog een paar keer. Betekent dat dat zij dan alleen hypotheekrente hoeft te betalen over haar schuld minus de onderwaarde van € 50.000,- of wat die onderwaarde ook is?

De jurist begint zijn geduld te verliezen. Die Franka is wel heel kritisch, zoveel lastige vragen. Nee, dat zal de Hoge Raad niet bedoeld hebben. Ik denk dat die hoogste rechters hier dachten aan dat art. 349 lid 3 over die restschuld die weggesaneerd moet worden. Maar ook dit is niet helemaal duidelijk.

Franka begrijpt er ondertussen weinig meer van. Een wetgever die zijn eigen wet volgens de hoogste rechter verkeerd interpreteert en een wetgeving die volgens de hoogste rechter overbodig is en dan is nog niet duidelijk of zij hypotheekrente moet blijven betalen als de woning te koop staat. Het kan blijkbaar zelfs zo zijn dat die rente betaald moet worden maar dat dat bij verkoop van de woning achteraf gezien niet nodig was!? Mensen met onderwaarde die niet in de schuldsaneringsregeling

kunnen komen? Hoe kan dit allemaal? Waarom heeft de wetgever niets gedaan? Waarom wordt niet duidelijk hoe het zit?

De jurist kijkt stiekem op zijn horloge. Ja, dat ben ik helemaal met je eens, maar duidelijker kan ik het niet maken. Het is gewoon een ingewikkeld probleem.

De volgende dag vindt de jurist een e-mail van Franka in zijn mail box:

“Dankuwel voor de informatie en antwoorden. De antwoorden waren ingewikkeld, maar één ding is mij wel duidelijk: het saneren van schulden van mensen zoals ik is in dit land niet goed geregeld. Met 1 miljoen onder water staande huizen is het onbegrijpelijk dat er geen goede en duidelijke regeling is. Ik ben geen jurist, maar volgens mij moet de regeling zo zijn dat de onderwaarde van mensen zoals ik wordt weggesaneerd, zonder dat het huis verkocht moet worden. Want als mijn huis wordt verkocht en ik ga daarna de schuldsaneringsregeling in wordt de restschuld ook kwijtgescholden!”

Mijn kinderen en ik wonen al jaren met veel plezier in dit huis. Verkoop van mijn huis betekent verhuizing en dat kost mij veel geld. Dat ik niet heb ☹. De bank schiet er denk ik ook niets mee op. Als mijn onderwaarde wordt kwijtgescholden, is mijn hypotheekschuld weer gelijk aan de waarde van het huis, dan kan ik de rente prima betalen en kan ik ook wat gaan aflossen. Het kost de bank € 50.000,- maar als het huis in een schuldsaneringsregeling wordt verkocht is hun ‘schade’ waarschijnlijk veel groter. Tegenover die kwijtschelding ben ik graag bereid 3 jaar lang zoveel mogelijk te sparen voor mijn schuldeisers, te weten de bank ☺. Ook als dat betekent dat ik full time moet werken. In mijn geval zal dat ‘sparen’ niet zoveel opleveren, maar ik kan begrijpen dat dat de prijs is die ik betaal en omdat de bank ook een prijs betaalt is dat fair.”

1 HR 13 maart 2009, LJN BG7996.

2 Hof Arnhem-Leeuwarden 18 april 2014, ECLI:NL:GHARL:2014:3029.

3 Recofa notitie Wsnp en eigen woning, te vinden op www.wsnprvr.org.

4 Rb. Amsterdam 19 december 2012, ECLI:NLRBAMS:2012:BY469.

18 - Nieuw Iers recht – inspiratie voor sanering hypotheekschulden

Arnoud Noordam

Twee vooraanstaande experts van Iers insolventiericht hebben mij voorzien van waardevolle informatie: de advocaat (solicitor) Bill Holohan (zie nader www.holohanlaw.ie) en Mitchell O'Brien, een financieel adviseur en tevens Personal Insolvency Practitioner (www.sustainable-debt.ie). Ik ben hen zeer erkentelijk voor door hen verstrekte inlichtingen over praktische aspecten van het nieuwe Ierse insolventierecht. Uiteraard blijf ik als auteur volledig verantwoordelijk voor de inhoud van dit artikel.

1. Inleiding

1.1 De Europese Unie heeft nu 28 lidstaten. Twintig daarvan hebben inmiddels een wettelijke schuldsaneringsregeling. Ierland introduceerde met de in 2013 in werking getreden *Personal Insolvency Act, 2012* drie nieuwe wettelijke schuldsaneringsregelingen: een *Debt Relief Notice* (DRN) voor een schuldenlast tot € 20.000, een *Debt Settlement Arrangement* (DSA) voor een schuldenlast boven de € 20.000 en een *Personal Insolvency Arrangement* (PIA) om ook hypotheekschulden in de sanering te betrekken. Tegelijkertijd heeft Ierland de *Bankruptcy Act, 1988* aangepast. De belangrijkste wijziging is dat de looptijd van *bankruptcy* is teruggebracht van 12 jaar naar 3 jaar. Aangezien een succesvol verlopen *bankruptcy*-procedure óók een schone lei oplevert (*automatic discharge from bankruptcy*), kent Ierland nu maar liefst vier schuldsaneringsprocedures voor natuurlijke personen. Uit verschillende bepalingen blijkt dat de Ierse wetgever zowel debiteuren als crediteuren dwingt eerst de mogelijkheid van een *arrangement* te onderzoeken alvorens *bankruptcy* mogelijk is. Zo moet een schuldenaar die zijn faillissement

aanvraagt, aantonen zich te hebben ingespannen om een regeling (DSA of PIA) met zijn schuldeisers te treffen. En een hypotheekbank, bijvoorbeeld, kan geen faillissement aanvragen indien hij een PIA, met een voorstel tot herstructurering van de hypotheek, redelijkerwijs niet mocht weigeren.

1.2 In de hierna volgende paragraaf 2. wordt een korte beschrijving van de vier verschillende procedures gegeven. Paragraaf 3. schenkt specifieke aandacht aan de sanering van hypotheekschulden in *bankruptcy* en paragraaf 4. gaat nader in op de herstructurering van hypotheekschulden via een *Personal Insolvency Arrangement* (PIA). Om enig inzicht te krijgen in het gebruik van de nieuwe saneringsregelingen zijn in paragraaf 5. cijfers opgenomen o.a. over de aantallen toepassingen van de regelingen door de Ierse rechter. Geïnspireerd door de Ierse oplossingen geef ik in paragraaf 6. enkele overwegingen tot aanpassing van ons saneringsrecht om herstructurering van hypotheekschulden binnen de Wsnp-regeling te faciliteren (zie ook de *Opinie* in dit WP-nummer van Berend Engberts).

1.3 Dit overzichtsartikel bespreekt slechts enkele hoofdlijnen van de Ierse regelingen. Verwijzingen naar wetsartikelen zijn grotendeels achterwege gelaten en vele details en uitzonderingen blijven onbesproken. De website van de *Insolvency Service of Ireland*, <http://www.isi.gov.ie>, is een zeer toegankelijke bron van informatie waar o.a. de integrale wetteksten zijn te vinden. Ook zijn heldere toelichtingen opgenomen en zijn diverse saneringsscenario's aan de hand van concrete voorbeelden uitgewerkt.

2. Vier Ierse schuldsaneringsregelingen

2.1 *Debt Relief Notice*

De schuldenaar dient een volledige verklaring af te leggen van zijn financiële situatie. Een

zogenoemde *Approved Intermediary* bespreekt met de schuldenaar de vier saneringsregelingen en bespreekt ook de toelatingscriteria. Voor een *Debt Relief Notice* (DRN) komen alleen in aanmerking personen, met een schuldenlast van maximaal € 20.000, die (a) hun schuldenlast niet binnen drie jaar kunnen betalen, (b) een aflossingscapaciteit hebben van minder dan € 60 per maand en (c) bezittingen hebben met een waarde van maximaal € 400 bovenop een vrijstelling van € 6.000 welke vrijstelling door de High Court ook nog verhoogd kan worden. Biedt een DRN een adequate oplossing dan dient de intermediair de DRN-aanvraag in bij de *Insolvency Service* die op haar beurt, eventueel met aanvulling van nadere informatie, het verzoek aan de rechter voorlegt (kosten € 100). Na afgifte van de DRN door de rechter staat de schuldenaar drie jaar onder de supervisie van de *Insolvency Service*. Tijdens deze drie jaar kunnen crediteuren geen incassomaatregelen nemen. Een DRN is geen algemene liquidatieprocedure. De schuldenaar is slechts verplicht af te lossen als zijn maandinkomen met € 400 toeneemt (dus bovenop het eerder genoemde maximum van € 60 per maand). Andere ontvangsten en giften dienen alleen afgedragen te worden indien zij meer bedragen dan € 500. Daar staat tegenover dat nogal wat schulden *niet* met een DRN gesaneerd kunnen worden (waaronder alimentatieschulden en boetes) of alleen met medewerking van desbetreffende crediteuren (o.a. belastingen). Een DRN kan met name dienen om credit-cardschulden, persoonlijke leningen, huurschulden en schulden aan nutsleveranciers te saneren. De schuldenaar kan de gehele schuldenlast ook nog tussentijds afkopen door 50% op zijn schulden af te lossen. Een persoon komt maar éénmaal in aanmerking voor een DRN.

2.2 Opdracht aan Personal Insolvency Practitioner voor Debt Settlement Arrangement of Personal Insolvency Arrangement

Indien een schuldenaar een hogere schul-

denlast heeft dan € 20.000 is hij aangewezen op een *Debt Settlement Arrangement* (DSA) of een *Personal Insolvency Arrangement* (PIA). Hypotheekschulden kunnen via een PIA geherstructureerd worden, niet met een DSA. Kosten van een DSA bedragen € 250, voor een PIA is een schuldenaar € 500 kwijt. Om toegang te verkrijgen tot een DSA of een PIA dient de schuldenaar eerst een *Personal Insolvency Practitioner* (PIP) aan te stellen. Deze PIP kan een voorstel aan crediteuren opstellen voor een van de *arrangements*, een DSA of een PIA. Bovendien kan de PIP, via de *Insolvency Service*, een moratorium aanvragen voor, in beginsel, 70 dagen gedurende welke periode dan aan een regeling met crediteuren gewerkt kan worden (*Protective Certificate*). Zowel bij de DSA als de PIA is er weer een aantal typen schulden, dat niet gesaneerd kan worden (o.a. alimentatie, boetes en aansprakelijkheden) of alleen met toestemming van de desbetreffende crediteuren (o.a. belastingenschulden). In beide regelingen dienen preferente schuldverdringen volledig voldaan te worden tenzij de desbetreffende preferente crediteuren met een andere regeling instemmen. Zowel bij een DSA als bij een PIA dient de PIP, indien haalbaar, een voorstel op te stellen waarbij de schuldenaar niet gedwongen wordt zijn huur- of koopwoning te verlaten. Belangrijk verschil tussen *bankruptcy* en de *arrangements* is dat in *bankruptcy* alle activa overgaan op de *Assignee* (liquidatieprocedure), terwijl de schuldenaar bij een *arrangement* kan blijven beschikken over zijn activa (geen liquidatieprocedure). Overigens dient de schuldenaar bij een *arrangement* wel volledige informatie te verschaffen over zijn activa en kan de verkoop van activa ook onderdeel uitmaken van het saneringsvoorstel aan de crediteuren.

2.3 Debt Settlement Arrangement

De PIP stuurt een voorstel aan de crediteuren om tot een schuldregeling te komen. Het voorstel wordt gebaseerd op een sane-

ringsperiode van maximaal vijf of zes jaar. Het voorstel wordt in een crediteurenvergadering in stemming gebracht en aangenomen wanneer stemmende crediteuren die tenminste 65% bezitten van de ter vergadering vertegenwoordigde schuldvorderingen, vóór stemmen; wanneer ter vergadering door crediteuren geheel niet gestemd wordt, dan wordt het voorstel geacht te zijn aangenomen. Gedurende de saneringsperiode dient de schuldenaar zijn aflossingscapaciteit over te maken aan de PIP, ter uitdeling aan de crediteuren. Wanneer de regeling succesvol beëindigd wordt, verkrijgt de schuldenaar een schone lei.

2.4 *Personal Insolvency Arrangement*

Via een *Personal Insolvency Arrangement* (PIA) kunnen niet alleen *unsecured debts* gesaneerd worden, maar kunnen ook *secured debts*, zoals hypotheekschulden, gesaneerd c.q. geherstructureerd worden. Voor de *secured debts* geldt een maximum van € 3 miljoen, tenzij alle *secured creditors* instemmen met sanering van een nog hoger bedrag. Gezien de meest voorkomende vorm spreek ik verder, gemakshalve, van hypotheekschulden en de hypotheekhouder/bank. Voor een PIA moet er tenminste één hypotheekschuld zijn. Ook moet de schuldenaar, in beginsel, tenminste gedurende zes maanden voorafgaand aan de PIA hebben meegedaan aan een minnelijk traject waarbij samen met de hypotheekhouder getracht wordt een arrangement te maken om de hypotheekachterstanden weg te werken (*mortgage arrears process*). De *Personal Insolvency Practitioner* kan echter verklaren dat de schuldenaar zelfs met zo'n minnelijk traject binnen vijf jaar nog niet solvent zou zijn. In dat geval kan een dergelijk hypotheek-achterstand-traject achterwege blijven. De *unsecured debts* worden binnen maximaal zes of zeven jaar gesaneerd – een veel kortere periode is ook toegestaan. Voor de hypotheekschulden kent de PIA diverse op maat gesneden oplossingen, zie paragraaf 4. hieronder.

2.5 *Bankruptcy*

Bij de beoordeling van verzoeken tot faillietverklaring, afkomstig van de schuldenaar of schuldeisers, beoordeelt de rechter eerst of geen arrangement mogelijk is (een DSA of PIA). Faillietverklaring op verzoek van één of meer schuldeisers is slechts in bepaalde (fraude)situaties mogelijk en vereist dat de vorderingen van de aanvragende crediteur(en) een bedrag van € 20.000 overstijgen. Bij een eigen aanvraag dient de schuldenaar aan te tonen dat het *tekort* (schulden minus actief) minstens € 20.000 bedraagt. De schuldenaar dient voorts € 650 aan de *Insolvency Service* te betalen en in een later stadium nog eens € 210 *stamp duty* aan de High Court. Bij faillietverklaring gaan de activa van de schuldenaar over naar de *Official Assignee*, een functionaris van de *Insolvency Service*, en worden vereffend ten behoeve van de schuldeisers. De failliete schuldenaar mag wederom actief met een waarde tot € 6.000 behouden (zie par. 2.1). Voor de *family home* waar echtgenoten of *civil partners* wonen (en ook nog voor *shared homes*) kent de *Bankruptcy Act* beschermende regelingen (zie nader par. 3). Na drie jaar *bankruptcy* volgt een automatische *discharge*. Nog niet verkochte eigendommen blijven echter, ook na die drie jaar, in handen van de *Official Assignee* met het oog op liquidatie. Voorts kan bepaald worden dat ook na het verkrijgen van de schone lei nog twee jaar afgelost moet worden, via een zogenoemde *Payment Order* voor, in totaal, maximaal vijf jaar. Hierbij wordt, vergelijkbaar met ons *vtlb*, rekening gehouden met redelijke kosten van levensonderhoud (*reasonable living expenses*). Het faillissement kan overigens ook na een periode korter dan drie jaar eindigen via een akkoord.

3. *Bankruptcy Act, 1988* – family home en hypotheekschulden

3.1 In *bankruptcy* gaan alle activa over naar de *Official Assignee* (met een drempel van

actief tot € 6000), zo ook de *family home* (of *shared home*, hierna: de woning). De *Assignee* kan de woning verkopen, maar alleen met toestemming van de rechter (the High Court). Na afweging van de belangen van crediteuren, de schuldenaar, diens partner en kinderen kan de rechter bevelen de verkoop uit te stellen. Omdat tussen echtelieden niet van rechtswege een gemeenschap van goederen bestaat, zal de *Assignee* in voorkomende geval proberen 'zijn' helft van de woning aan de partner van de failliet te verkopen, tenminste als er overwaarde is. In de Ierse praktijk, zo begrijp ik, wordt niet op verkoop aangedrongen als de hypotheeklasten overeenkomen met huurlasten die begrepen zijn in de *reasonable living expenses* (zie slot par. 2.5).

3.2 Een *secured creditor* (hypotheekhouder) heeft drie opties. (1) De hypotheekhouder kan ervoor kiezen geheel buiten het faillissement te blijven en zijn vorderingen niet in te dienen. Hij behoudt dan zijn rechten als hypotheekhouder. (2) De hypotheekhouder kan er ook voor kiezen zijn hypotheekrecht op te geven en zijn gehele vordering als concurrente vordering in te dienen. (3) De hypotheekhouder kan ook zijn vordering bij de *Assignee* indienen. Als de hypotheekhouder verkoopt, kan hij zijn eventuele restantvordering indienen bij de *Official Assignee*. Indien de hypotheekhouder niet verkoopt, dan kan hij slechts een vordering indienen voor het ongedekte deel (*balance due*). Daartoe dient hij de geschatte waarde van het onderpand op te geven - alleen de restantvordering boven deze waarde kan hij dan indienen. De *Official Assignee* kan aldus het zekerheidsrecht van de crediteur afkopen tegen de door de crediteur geschatte waarde van het onderpand.

3.3 Als de hypotheekhouder geheel buiten het faillissement blijft dan valt de vordering van de hypotheekbank niet onder de *schone lei*. Dient de hypotheekhouder een vordering

in dan valt de ingediende (restant)vordering wel onder de *schone lei*. Zoals opgemerkt, gaan alle activa over naar de *Official Assignee*. Ook na de *discharge* blijft de *Official Assignee* gerechtigd over de woning te beschikken ten behoeve van de crediteuren. Maar de *Official Assignee* kan er ook voor kiezen, indien er geen overwaarde is, de woning weer terug te leveren aan de schuldenaar tegen een nominaal bedrag, bijvoorbeeld € 1.

4. Personal Insolvency Arrangement (PIA) en hypotheekschulden

4.1 Zoals opgemerkt, kan een PIA diverse schulden betreffen, maar zijn ook bepaalde schulden uitgezonderd dan wel is toestemming van desbetreffende schuldeisers vereist om bepaalde schulden in de PIA te betrekken. De voorstellen voor een *arrangement* kunnen onder meer inhouden (a) betaling van een *lump sum* door de debiteur of een derde, (b) een betalingsregeling met crediteuren, (c) een regeling tot overdracht van een of meer activa van de schuldenaar aan de PIP of een andere persoon die optreedt als trustee voor de crediteuren, (d) een overdracht van bepaalde activa aan alle crediteuren of een of meer specifieke crediteuren, (e) de verkoop van activa door of onder supervisie van de PIP ten behoeve van de crediteuren, (f) specifieke regelingen voor hypotheekschulden.

4.2 Met betrekking tot hypotheekschulden kan een PIA één of meer van de volgende voorstellen bevatten om de hypotheeklast van de schuldenaar te verlichten (article 102 sub (6) (a)-(i) *Personal Insolvency Act 2012*):
 (a) de schuldenaar betaalt gedurende de looptijd van de PIA rente en slechts een deel van het aflossingsbedrag;
 (b) de schuldenaar betaalt tijdens de PIA alleen rente;

- (c) verlenging van de looptijd van de hypotheekschuld (looptijd hypotheek) en/of de terugbetalingstermijnen;
- (d) uitstel van betalingsverplichtingen gedurende de PIA;
- (e) wijziging berekening rentepercentage;
- (f) vermindering van de hypotheekschuld onder de voorwaarde dat de hypotheekbank een deel van het eigendom van het onderpand verwerft;
- (g) vermindering van de hypotheekschuld onder de voorwaarde dat, wanneer het onderpand later verkocht wordt voor een hogere prijs dan de onder de PIA geschatte marktwaarde (*estimate, made in good faith, of the market value*), het hypotheekrecht zich uitstrekt tot die meeropbrengst;
- (h) betalingsachterstanden ontstaan vóór en tijdens de PIA opgeteld worden bij de hoofdsom; en
- (i) vermindering van de hoofdsom tot een gespecificeerd bedrag.

4.3 Ook bij een PIA is uitgangspunt dat de schuldenaar zijn woning (*principal private residence*) niet behoeft te verkopen althans niet behoeft te verlaten – een en ander voor zover praktisch haalbaar (*reasonably practicable*). Indien het onderpand toch verkocht wordt en de opbrengst minder is dan de hypotheekschuld, dan valt de resterende hypotheekschuld (onderwaarde) in de categorie van concurrente vorderingen en tevens onder de werking van schone lei. De eventuele schuldverminderingen bedoeld in de diverse PIA-voorstellen besproken in par. 4.2 (zie (f), (g) en (i)) worden eerst gerealiseerd met het verkrijgen van de schone lei. Bij latere verkoop *boven* de geschatte marktwaarde zal de bank aanspraak maken op (een deel van) het meerdere – deze bijbetalingsregeling geldt gedurende 20 jaar na aanvang van de PIP, maar eindigt eerder als de hypotheekschuld inmiddels is afgelost. Indien het onderpand niet verkocht wordt, dan zal de restant hypotheekschuld, na schuldverminde-

ring krachtens de PIA, in beginsel, niet lager worden dan de marktwaarde van het onderpand.

4.4 Bij de stemming door crediteuren over een voorstel voor een PIA is een 65%-meerderheid nodig van alle ter vergadering vertegenwoordigde schuldvorderingen. Echter, ook is vereist de voorstem van crediteuren die samen 50% van de concurrente vorderingen hebben én de voorstem van de crediteur(en) die (samen) 50% van de hypotheekvordering heeft (hebben).

4.5 *Personal Insolvency Practitioner* Mitchell O'Brien schetste mij, in een telefoonsprek medio juli jl., de volgende, doeltreffende werkwijze. Stel dat de woning € 100.000 waard is en de hypotheekschuld € 200.000 bedraagt. Stel voorts dat de *reasonable living expenses* (vgl. ons *vtlb*) het mogelijk maken dat de schuldenaar hypotheeklasten betaalt over een gereduceerde hypotheekschuld van € 150.000. De concurrente schulden bedragen € 40.000. O'Brien stelt dan aan de hypotheekbank voor om de hypotheekschuld te verminderen tot € 150.000 waarbij het restant wordt omgezet in een concurrente vordering van € 50.000 en de schuldenaar in de woning blijft. Dan is aan de bevoorrechte, *secured creditors* € 150.000 verschuldigd en aan de concurrente € 90.000 (€ 40.000 vermeerderd met het afgeschreven deel, € 50.000, van de oorspronkelijke hypotheekschuld). Bij verkoop van het onderpand zou de bank slechts € 100.000 tegemoet kunnen zien; de voorgestelde PIA is derhalve aantrekkelijk voor de bank en de bank stemt vóór. Voorts krijgen de gezamenlijke *unsecured creditors* een *lump sum* aangeboden van, zeg, € 100. De hypotheekbank heeft ook een meerderderheidstem gekregen in de groep van deze *unsecured creditors* en stemt wederom vóór. De duur van de regeling kan in een dergelijk scenario aanzienlijk bekort worden – van zes jaar naar enkele maanden – omdat de hypotheek-

schuld in één keer afgeboekt kan worden en de lump sum van € 100 ook ineens betaald wordt. O'Brien gaf wel toe dat deze oplossing minder makkelijk gerealiseerd kan worden indien het verschil tussen de onderwaarde € 100.000 en de concurrente schulden (€ 40.000) minder groot is; gezien de ingestorte Ierse onroerend-goedmarkt werkt deze aanpak in de meest gangbare gevallen op dit moment goed.

5. Gebruik nieuwe regelingen – eerste cijfers

Het dunbevolkte Ierland telt nog geen vijf miljoen inwoners. Ieren met een problematische schuldsituatie deden nauwelijks een beroep op de voormalige Ierse faillissementsregeling met het 12 jaars-regime. In 2009 waren er in heel Ierland slechts 15 *bankruptcies* uitgesproken op verzoek van schuldenaren (natuurlijke personen), in 2012 waren dat er 35. Vanaf december 2013 is de termijn verkort van 12 naar 3 jaar en alleen al in de eerste twee kwartalen van 2014 zijn 164 Ieren op eigen verzoek failliet verklaard. In vergelijking met dit nog bescheiden aantal is het beroep op de nieuwe Ierse saneringsregelingen aanzienlijk te noemen: sinds september 2013 zijn meer dan 850 verzoeken ingediend voor toepassing van een van de drie geheel nieuwe regelingen, waarvan de meeste, ruim 500, voor de PIA (ook voor hypotheek). Eind tweede kwartaal werden circa 50 verzoeken per week ingediend. Tot en met juni 2014 hebben de rechtbanken ruim 220 *Protective Certificates* en 110 *Debt Relief Notices* afgegeven. Verder zijn bijna 40 *Debt Settlement Arrangements* en ruim 30 *Personal Insolvency Arrangements* goedgekeurd door crediteuren. Gezien de omvang van de schuldenproblematiek verwacht de *Insolvency Service of Ireland* dat deze aantallen nog maar een fractie vertegenwoordigen van wat op middellange termijn te verwachten is.

6. Aanpassing Wsnp dringend gewenst

6.1 Voor zover mij bekend, is Ierland, na Griekenland, het tweede EU-land dat in zijn insolventiewetgeving oplossingen aandraagt voor de sanering van hypotheekschulden die op de woning van de schuldenaar drukken. De mogelijkheden die de Ierse *Personal Insolvency Arrangement* (PIA) biedt om hypotheekschulden te herstructureren huldigen het uitgangspunt, ook door de Nederlandse wetgever onderschreven, dat de schuldenaar die de maandlast kan opbrengen in zijn woning kan blijven. Daarbij waarborgt het Ierse systeem gerechtvaardigde belangen van hypotheekhouders. De gedeeltelijke afboeking van (restant) vorderingen wegens onderwaarde is niet meer dan de logische consequentie van (a) het feit dat verwezenlijking van een zekerheidsrecht zijn begrenzing vindt in de markt- c.q. executiewaarde van het onderpand, en (b) het insolventierechtelijke beginsel dat concurrente (rest)schuldvorderingen in insolventiesituaties gelijke behandeling verdienen. Voorzieningen in het Ierse recht, waarbij de hypotheekhouder na afboeking van haar vordering een deel van de eigendom verwerft dan wel meedeelt in een latere gerealiseerde verkoopopbrengst die hoger is dan de eerder geschatte marktwaarde, voorkomen dat hypotheekbanken vorderingen gedwongen afschrijven terwijl schuldenaren eenzijdig zouden profiteren van latere waarde-stijgingen.

6.2 De Ierse PIA en de herstructurering van de hypotheekschuld is afhankelijk van de instemming van hypotheekbanken. Maar zolang de hypotheekbank met een PIA beter af is dan met faillissement, zal de bank redelijkerwijs niet anders kunnen dan instemmen met een saneringsvoorstel PIA (zie het voorbeeld geschetst in par. 4.5). Zou de bank weigeren, dan zou zij in feite haar aandeelhouders benadelen. De formele vrijheid van de bank een saneringsvoorstel te weigeren wordt voorts

beperkt door de regel dat faillietverklaring op verzoek van een hypotheekbank niet mogelijk is indien de hypotheekbank een PIA-voorstel, naar het oordeel van de rechter, redelijkerwijs niet had mogen weigeren. De tijd zal leren in welke mate hypotheekbanken vrijwillig tot herstructurering bereid zijn, of wellicht door de Ierse rechter gedwongen worden als vrijwillige medewerking uitblijft – een en ander zal mogelijk mede afhankelijk zijn van de economische ontwikkelingen en de waardeontwikkeling van onroerend goed.

6.3 Duidelijk is in ieder geval dat de Ierse wetgever met de PIA een nieuwe weg is ingeslagen. Ik zou menen dat het geworstel in de Wsnp-praktijk met hypotheekschulden de Nederlandse wetgever genoeg reden geeft tot herziening van onze wetgeving rond sanering van hypotheekschulden. Recofa en de financiële sector kunnen m.i. zelf geen fundamentele herziening gestalte geven. Daarvoor is de vereiste

wijziging van regelgeving te ingrijpend en zijn de belangen te groot. Hoewel het Ierse systeem formeel nog instemming van de hypotheekbanken vergt, zou de Nederlandse wetgever een stap verder kunnen gaan door gedwongen herstructurering van hypotheekschulden mogelijk te maken in het geval hypotheekhouders een redelijk voorstel tot herstructurering, gedaan door een schuldenaar/natuurlijk persoon in een problematische schuldsituatie, afwijzen. Bij een dergelijke wetswijziging zal wel rekening moeten worden gehouden met de wettelijke verdeelsleutel tussen concurrente en bevoorrechte crediteuren (art. 349 lid 2 Fw). Gezien de hoogte van uitdelingen in Wsnp-zaken aan concurrente crediteuren lijkt een *lump sum* van € 100 voor de gezamenlijke concurrente crediteuren, aan de lage kant. Maar wellicht dient ook onze verdeelsleutel beter op maat gesneden te worden om sanering van hypotheekschulden in de Wsnp te faciliteren.

19 - Verpande goederen bij de Stadsbank of een pandhuis

Margreet van Bommel

Het is één van de taken van de bewindvoerder om bij toelating tot de schuldsaneringsregeling te inventariseren over welke activa de schuldenaar (heeft) beschikt. Vaak zal bijvoorbeeld de RDW worden aangeschreven om te controleren of een schuldenaar over een auto (heeft) beschikt of niet. Het is raadzaam dat de bewindvoerder ook de Stadsbank aanschrijft zodra de schuldsaneringsregeling wordt uitgesproken om zo na te gaan of een schuldenaar daar (waardevolle) goederen beleend heeft.

De meeste grote gemeenten in Nederland hebben een eigen Stadsbank. De eerste Stads-

bank was de Stadsbank van Lening die in 1614 door de Gemeente Amsterdam werd opgericht. Soms wordt een Stadsbank beheerd door een grote groep (kleinere) gemeenten. Een persoon kan een goed, bijvoorbeeld een sieraad, aan de Stadsbank ter verpanding afgeven, het zogenaamde ‘onderpand’. Hij krijgt dan van de Stadsbank een bedrag in geld, zijnde de beleensom. De beleensom bedraagt ongeveer een kwart van de door de Stadsbank getaxeerde waarde van het onderpand. De beleensom dient de pandgever, met een rente, terug te betalen aan de Stadsbank. Dit wordt lossing genoemd. Door de Stadsbank wordt een vervaldatum of laatste lossingsdag gesteld. Uiterlijk op die datum moet het onderpand zijn herbeleend of gelost. Doet de pandgever dat niet voor de vervaldatum, dan kan de Stadsbank het onderpand openbaar verkopen. De Stadsbank

kan dan de beleensom en de overige kosten op de verkoopopbrengst verhalen. Het overschot komt de pandgever toe.

De Stadsbank zal, na bericht van de bewindvoerder ontvangen te hebben, en indien de schuldenaar inderdaad goederen beleend heeft, zowel de klant als de onderpanden 'blokkeren'. Aan de bewindvoerder wordt een overzicht verstrekt van de beleende goederen. De bewindvoerder kan de goederen niet zomaar opeisen omdat de Stadsbank immers een pandrecht heeft op een roerende zaak (art. 3:227 BW). Het verleent de pandhouder het recht om in geval van verzuim van de debiteur zich bij voorrang boven alle schuldeisers op de opbrengst van de roerende zaak te verhalen (3:248 en 3:279 BW), zonder over een rechterlijk vonnis te beschikken. Dit wordt het recht van parate executie genoemd. Ook tijdens de schuldsaneringsregeling is en blijft de pandhouder bevoegd om het recht van parate executie uit te oefenen alsof er geen wettelijke schuldsaneringsregeling was (art. 299 lid 3 jo art. 57 Fw).

De bewindvoerder kan, na bericht ontvangen te hebben van de Stadsbank, de schuldenaar confronteren met het feit dat er goederen beleend zijn bij de Stadsbank. Mochten de goederen voor de schuldenaar enige emotionele waarde vertegenwoordigen dan lijkt het mij redelijk dat het aan de schuldenaar moet worden toegestaan om met gift van familie of vrienden de taxatiewaarde van de beleende goederen aan de boedel te voldoen. Op deze manier wordt de boedel gecompenseerd en kan de schuldenaar zijn goederen behouden. Mocht de schuldenaar geen behoefte hebben aan teruggave van de goederen dan staan er voor de bewindvoerder nog twee opties open.

De eerste optie is dat de bewindvoerder vanuit de boedel de beleensom (plus rente) aan de Stadsbank betaalt (lost) waarna de goederen in de boedel vloeien. De bewindvoerder zal dan,

met toestemming van de rechter-commissaris, de goederen onderhands kunnen verkopen om zo mogelijk een hogere opbrengst te realiseren voor de boedel. De tweede optie is om, nadat de vervalttermijn is afgelopen, af te wachten wat de verkoop van de goederen heeft opgebracht. De Stadsbank dient de verkoopopbrengst minus uiteraard de beleensom, rente en heffingskosten, naar de boedelrekening over te maken. Het is uiteraard aan de bewindvoerder ervoor zorg te dragen dat de Stadsbank over het bankrekeningnummer beschikt waarnaar het overschot kan worden overgemaakt.

Tussen de pandgever en de pandhouder moet een termijn vastgesteld worden waarna, in het geval dat niet op tijd gelost wordt door de pandgever, de onderpanden verkocht kunnen gaan worden. Deze termijn is meestal minimaal twee maanden en maximaal zes maanden. De Stadsbank van Lening in Amsterdam hanteert een termijn (staantijd) van minimaal negen maanden, waarna de verkoop in de daaropvolgende maand plaatsvindt. Het lijkt mij mogelijk dat de bewindvoerder op grond van art. 299 lid 3 jo 58 lid 1 Fw de Stadsbank een 'redelijke termijn' kan stellen om tot verkoop van het onderpand over te gaan. Immers, de bewindvoerder kan er belang bij hebben eerder, dus voor het verstrijken van de lossingsdatum, over de verkoopopbrengst te beschikken. De pandhouder kan de rechter-commissaris verzoeken de termijn te verlengen, als de pandhouder aannemelijk maakt dat de door de bewindvoerder gestelde termijn te kort is. Indien de pandhouder de termijn laat verstrijken of de rechter-commissaris weigert de termijn te verlengen, dan kan de bewindvoerder het goed opeisen en de (onderhandse) verkoop zelf met toepassing van art. 347 lid 2 Fw overnemen.

Overigens kan het natuurlijk zijn dat de schuldenaar bij een ander pandhuis dan de Stadsbank goederen verpand heeft. In de Pandhuiswet van 1910 was een wettelijke

regeling opgenomen omtrent de ‘gemeentelijke bank van leening’ maar ook dat het college van Burgemeester en wethouders een ‘particuliere bank van leening’ kon toestaan als pandhuis te opereren. Dat kan bijvoorbeeld een juwelier of een andere ondernemer zijn. Omdat er steeds meer particuliere/ commerciële pandhuizen bijkomen, heeft de wetgever strengere regels voor gemeentelijke en particuliere pandhuizen opgesteld om consumenten te beschermen. Per 1 juli 2014 is de Pandhuiswet 1910 geheel komen te vervallen. Daarvoor is een nieuwe titel (2D) in Boek 7 van het Burgerlijk Wetboek genaamd ‘Overeenkomst van pandbelening’ (artt. 130 tot en met 140) in de plaats gekomen. Deze nieuwe regelgeving geldt dus zowel voor gemeentelijke als commerciële pandhuizen.

In de nieuwe wetgeving is opgenomen dat pandhuizen per 1 juli 2014 niet meer dan 9% rente per maand mogen rekenen; per 1 juli 2015 mag de rente maximaal 4,5% per maand bedragen. In deze rentelast, die pandbeleningsvergoeding wordt genoemd, zijn alle kosten, zoals de taxatie-, bewaar- en overige kosten, inbegrepen. Tussen de pandgever en pandhouder moet een beleenovereenkomst opgesteld worden die moet voldoen aan de nieuwe wettelijke eisen. Zo moet in de beleenovereenkomst, onder meer, zijn opgenomen op welke termijn de pandgever de beleensom moet terugbetalen om zijn goederen terug te krijgen. Wettelijk is vastgesteld dat de minimale beleentermijn twee maanden bedraagt (art. 7:135 BW). Als de afgesproken termijn niet kan worden verlengd, moet dit vooraf duidelijk worden gemaakt aan de consument. Het is de pandgever ook toegestaan om het onderpand binnen de termijn van twee maanden op te halen nadat hij uiteraard de beleensom, en rente, heeft terugbetaald. De Autoriteit Consument en Markt houdt sinds 1 juli 2014 toezicht op de naleving van de regels.

Er is een groot opmerkelijk verschil tussen de nieuwe wetgeving zoals die thans is opgeno-

men in Boek 7 en de oude Pandhuiswet 1910. In artikel 7:130 BW is bepaald dat de pandgever en de pandhouder in de beleenovereenkomst moeten afspreken dat:

- a) het eigendom van het goed overgaat naar het pandhuis zodra de pandgever niet binnen de gestelde beleentermijn aan zijn lossingsverplichting kan voldoen, *of*
- b) het eigendom van het goed direct overgaat op het pandhuis zodra de beleenovereenkomst wordt gesloten maar dat pandgever het goed in eigendom terug krijgt zodra hij de beleensom binnen de beleentermijn terugbetaalt aan het pandhuis.

Als gekozen wordt voor de eerste mogelijkheid (a) wordt het pandhuis, indien de pandgever niet lost binnen de termijn, *eigenaar* van het goed. Een eventuele verkoop-, of veilingopbrengst mag het pandhuis dan als winst behouden en hoeft – anders dan onder de regels van de Pandhuiswet 1910 – niet meer afgedragen te worden aan de pandgever. Artikel 7:138 BW sluit artikel 3:253 BW (uitkering overschot aan pandgever) ook uit. Als gekozen is voor de tweede mogelijkheid (b) gaat het eigendom bij de afgifte van het goed over naar het pandhuis. Dat leidt ertoe dat de bewindvoerder geen aanspraak meer kan maken op het goed. Het blijft natuurlijk wel mogelijk dat de bewindvoerder binnen de termijn alsnog aan de lossingverplichting voldoet, mits de boedel de betaling uiteraard toelaat, om zo het goed naar de boedel te halen.

20 - WSNP en het bestuursverbod

Fleur Verburg en Eva Timmermans*

Inleiding

De minister van Veiligheid en Justitie heeft op 26 november 2012 een aantal maatregelen aangekondigd om faillissementsfraude effectiever te kunnen bestrijden.¹ Eén van deze maatregelen betreft de invoering van de Wet civielrechtelijk bestuursverbod (hierna: 'het wetsvoorstel'). Met dit wetsvoorstel² wordt het mogelijk om bestuurders van rechtspersonen die zich bezighouden met faillissementsfraude langs civielrechtelijke weg een bestuursverbod op te leggen. Het wetsvoorstel bevat echter geen bepalingen voor personenvennootschappen³ of eenmanszaken. In dit artikel wordt besproken of de Wsnp-bevindvoerder in het kader van het bestuursverbod eenzelfde taak zou moeten krijgen als de taak die aan de curator in faillissement wordt toebedeeld.

Het wetsvoorstel

Het wetsvoorstel maakt het mogelijk om de bestuurder van een rechtspersoon een bestuursverbod op te leggen. Dit bestuursverbod wordt vormgegeven in een aanvulling op de Faillissementswet, in de artikelen 106a tot en met 106d. Een dergelijk bestuursverbod houdt een verbod op het besturen van een rechtspersoon in, voor de duur van ten hoogste vijf jaren. Het gaat dan om "een bestuurder [...] die zijn taak tijdens of in de drie jaren voorafgaand aan het faillissement kennelijk onbehoorlijk heeft vervuld", zo volgt uit het eerste lid van het voorgestelde artikel 106a Fw. Oplegging van een bestuursverbod kan bij de rechtbank gevraagd worden door het Openbaar Ministerie of door de curator die is aangesteld in het betreffende faillissement. In het geval een verzoek tot het opleggen van het bestuursverbod wordt toegewezen, kan de bestuurder niet langer rechtspersonen besturen. Daarnaast kan deze bestuurder, zolang het verbod geldt, niet op-

nieuw tot bestuurder (of commissaris) benoemd worden.

Het wetsvoorstel vormt een aanvulling op reeds bestaande civielrechtelijke bevoegdheden, zoals de enquêteprocedure (artikel 2:344 BW e.v.), de mogelijkheid tot het persoonlijk aansprakelijk stellen van een bestuurder bij kennelijk onbehoorlijk bestuur (artikel 2:138 BW en 2:248 BW) en de faillissementspauliana (artikel 42 en 47 Fw). Dit zijn maatregelen waarbij het draait om herstel of toezicht achteraf. Het bestuursverbod voorziet in *preventieve* maatregelen ter bestrijding van faillissementsfraude.⁴ Uit de Memorie van Toelichting volgt dat het bestuursverbod beoogt (toekomstige) schade te voorkomen, doordat een bestuurder niet via allerlei omwegen en met nieuwe of bij andere rechtspersonen zijn (frauduleuze) activiteiten als bestuurder kan voortzetten. De bestuurder kan dan namelijk geen gebruik meer maken van de beperkte aansprakelijkheid die een rechtspersoon biedt.

In artikel 106a lid 6 van het voorstel is bepaald dat een bestuursverbod óók kan worden opgelegd aan een persoon die een onderneming drijft in de vorm van een eenmanszaak of vennootschap onder firma. Die persoon kan dan geen bestuurder meer worden van een rechtspersoon.

Zoals gezegd, het bestuursverbod is toegepast op het besturen van een rechtspersoon. Het betreft geen verbod op ondernemen via de figuur van de personenvennootschap of de eenmanszaak. Ook behelst het geen verbod op aandeelhouderschap. Uit de Memorie van Toelichting volgt dat de reden daarvoor is dat het verbod niet verder moet gaan dan het te bereiken doel. Dat doel is het ontnemen van de mogelijkheid om door middel van een rechtspersoon slechts beperkt aansprakelijk te zijn.

Lid 2 van artikel 106a Fw geeft een vijftal situaties waarin, behoudens disculpatie, kenne-

lijk onbehoorlijk bestuur aangenomen wordt. Dat is in de eerste plaats het geval wanneer is voldaan aan de voorwaarden voor bestuurdersaansprakelijkheid, bedoeld in de artikelen 2:138 lid 1 BW of 2:248 lid 1 BW (lid 2 sub a). Daarnaast wordt kennelijk onbehoorlijk bestuur aangenomen in het geval rechtshandelingen, die de bestuurder heeft verricht, op grond van de faillissementspauliana zijn vernietigd en waarbij één of meer schuldeisers hierdoor aanmerkelijk zijn benadeeld (lid 2 sub b) of indien een bestuurder in ernstige mate tekortschiet in zijn informatie- en medewerkingsverplichting jegens de curator (lid 2 sub c). De vierde grond waarop kennelijk onbehoorlijk bestuur als een gegeven wordt beschouwd, is als de failliet (of de bestuurder zelf) binnen drie jaar tweemaal betrokken is geweest bij een eerder faillissement (lid 2 sub d). De laatste grond is genoemd in artikel 106a lid 2 sub e, namelijk wanneer aan bestuurder of rechtspersoon een bestuurlijke boete is opgelegd wegens een aantal vergrijpen zoals bedoeld in de Algemene Wet inzake Rijksbestellingen.

Het wetsvoorstel biedt een aantal positieve handvatten ten aanzien van fraudebestrijding. Zo zijn de gevallen waarin een bestuursverbod gevorderd kan worden verruimd, doordat niet meer specifiek vereist wordt dat, indien de bestuurder zijn taak kennelijk onbehoorlijk heeft vervuld, onbehoorlijk bestuur een belangrijke oorzaak van het faillissement geweest is. Hierdoor kan ook in gevallen waarin het faillissement aan andere oorzaken te wijten is een bestuursverbod gevraagd worden, aldus Insolad.⁵ Daarnaast creëert het bestuursverbod de mogelijkheid om niet alleen gedragingen voorafgaand aan het faillissement aan te grijpen als reden om een bestuursverbod te vragen, maar nieuw is dat ook gedragingen *tijdens* het faillissement aanleiding kunnen geven tot het vragen van een bestuursverbod. De in het wetsvoorstel vervatte regeling wordt verder uit-

gewerkt in de artikelen 106b tot en met 106d Fw; het voert echter te ver om in deze bijdrage dieper op die artikelen in te gaan.

Rol voor de bewindvoerder?

Nu het voorstel in artikel 106a lid 6 bepaalt dat de regeling van overeenkomstige toepassing is op de natuurlijke persoon die handelt in de uitoefening van een beroep of bedrijf, kan men zich afvragen of deze regeling mogelijk ook voor de schuldsaneringspraktijk van belang zou kunnen worden. Aan het Openbaar Ministerie en aan de curator wordt in het eerste lid de bevoegdheid een bestuursverbod te vragen verleend. De bewindvoerder is daar niet genoemd. De vraag is of dit een bewuste keuze is geweest van de wetgever, of dat de wetgever er niet bij stil heeft gestaan dat hier mogelijk ook een rol voor de Wsnp-bewindvoerder is weggelegd. Het lijkt erop dat dat laatste het geval is. In de Memorie van Toelichting bij het wetsvoorstel valt te lezen dat in de praktijk blijkt dat ondernemers ook via eenmanszaken faillissementsfraude plegen. Uit onderzoek is gebleken dat in zo'n 11% van de gevallen onrechtmatig of paulianeus is gehandeld in het faillissement van natuurlijke personen die handelen in de uitoefening van hun beroep of bedrijf. Deze personen zijn weliswaar persoonlijk aansprakelijk voor de ontstane schulden, maar desalniettemin is het – aldus de Memorie van Toelichting – ongewenst als zo'n ondernemer in de toekomst, bij voortzetting van zijn zakelijke activiteiten na faillissement, alsnog zou kunnen profiteren van de beperkte aansprakelijkheid die een rechtspersoon biedt. Geconstateerd wordt derhalve dat ook natuurlijke personen die handelen in de uitoefening van een beroep of bedrijf faillissementsfraude plegen. Ook Wsnp-bewindvoerders krijgen te maken met dergelijke ondernemers, maar nergens in de Memorie van Toelichting wordt de Wsnp-bewindvoerder in dat verband genoemd.

Of de wetgever er nu niet bij heeft stilgestaan, of dat de wetgever nu een bewuste keuze heeft gemaakt, bij ons rijst de vraag of het (toch) wenselijk is dat ook de Wsnp-bewindvoerder het bestuursverbod kan vorderen. Om daar antwoord op te kunnen geven is het noodzakelijk te onderzoeken of de gronden in artikel 106a lid 2, waarbij kennelijk onbehoorlijk bestuur wordt aangenomen en op basis waarvan de curator een bestuursverbod kan vorderen, ook van overeenkomstige toepassing zijn in geval van een schuldsaneringsregeling.

In het kader van toelating tot de schuldsaneringsregeling kan van goede trouw ten aanzien van het ontstaan en onbetaald laten van de schulden onder andere geen sprake zijn wanneer de schuldenaar *“een eigen onderneming (eenmanszaak) heeft gevoerd en (nagenoeg) geen boekhouding heeft bijgehouden en beschikbaar is”*. Dat blijkt uit bijlage 5.4 van het Procesreglement verzoekschriftprocedures insolventiezaken rechtbanken.⁶ Het voeren van een onderneming zonder deugdelijke financiële verslaggeving, waaruit de rechten en verplichtingen van de onderneming zijn te kennen, kan tot de conclusie leiden dat sprake is geweest van onbehoorlijk bestuur. De in artikel 106a lid 2 onder a genoemde grond kan dus weliswaar ook in de schuldsaneringsregeling van overeenkomstige toepassing zijn, maar in een dergelijk geval zal de toepassing van de schuldsaneringsregeling echter niet kunnen worden uitgesproken.

Ook kan de bewindvoerder, net als de curator, te maken krijgen met de situatie waarin rechtshandelingen op grond van de faillissementspauliana zijn vernietigd. De artikelen 42 tot en met 47 Fw zijn immers door de schakelbepaling van artikel 313 Fw van overeenkomstige toepassing in de schuldsaneringsregeling. Ook de grond van lid 2 sub b is dus van overeenkomstige toepassing. En

waarom zou ten aanzien van een (voormalig) ondernemer die in het faillissement in ernstige mate tekortschiet in zijn informatie- en medewerkingsverplichting jegens de curator (lid 2 sub c) wél een bestuursverbod gevorderd kunnen worden, en in geval van schuldsanering niet?

De laatste grond die hier wordt besproken, is die van lid 2 sub d. Gedurende een schuldsaneringsregeling kan de schuldenaar in staat van faillissement worden verklaard ter zake vorderingen die niet onder de werking van de schuldsaneringsregeling vallen. Dit volgt uit artikel 312 Fw. Door de faillietverklaring eindigt de schuldsaneringregeling van rechtswege. Ook kan het gebeuren dat de schuldsaneringsregeling tussentijds wordt beëindigd en dat er baten beschikbaar zijn om daaruit de vorderingen geheel of gedeeltelijk te voldoen (artikel 350 lid 5 Fw). In dat geval komt de schuldenaar ook in staat van faillissement te verkeren, maar dan van rechtswege. In de schuldsaneringspraktijk kan het derhalve voorkomen dat een schuldenaar tweemaal in drie jaar in staat van faillissement komt te verkeren, namelijk wanneer een eerder faillissement is omgezet in een schuldsaneringsregeling, welke regeling vervolgens weer eindigt in een faillissement. Ook dan kan dus – door de opvolgend curator weliswaar – een bestuursverbod gevorderd worden.

Uit de Memorie van Toelichting volgt dat het bestuursverbod voorziet in een belangrijk instrument om tot een effectieve aanpak van fraudebestrijding te komen. Curator en Openbaar Ministerie zijn volgens de minister van Veiligheid en Justitie de aangewezen partijen om het bestuursverbod te vragen. Het Openbaar Ministerie in geval het algemeen belang in het geding is, de curator omdat die in de praktijk vaak de eerste is die in een faillissement op signalen van fraude stuit. Wanneer een schuldsaneringsregeling eenmaal is uitgesproken, kan

ook de bewindvoerder op signalen van fraude stuiten. Als dat aan de orde is, zou de Wsnp-bewindvoerder ons inziens één van de volgende opties ter beschikking moeten staan:

1. Aan de bewindvoerder wordt dezelfde bevoegdheid als aan de curator toegekend. De bewindvoerder vordert een bestuursverbod, waarna tevens wordt verzocht om tussentijdse beëindiging; fraude verenigt zich immers niet met het doel en de strekking van de schuldsaneringsregeling.

2a. Aan de bewindvoerder wordt niet de bevoegdheid toegekend om een bestuursverbod te vorderen. De bewindvoerder vraagt om tussentijdse beëindiging en geeft tevens aan de opvolgend curator - die wordt aangesteld omdat de tussentijdse beëindiging in een faillissement uitmondt - mee dat wellicht een bestuursverbod moet worden gevraagd. Daarnaast dient de bewindvoerder de mogelijkheid te hebben om bij het Openbaar Ministerie melding te maken van hetgeen hij of zij heeft geconstateerd, zodat het Openbaar Ministerie een bestuursverbod kan verzoeken. Dit met het oog op het (algemeen) belang dat daarmee wordt gediend.

2b. Bij het ontbreken van enige baten voor uitdeling resulteert de onder 2a bedoelde tussentijdse beëindiging niet in een faillissement. Ook dan dient de bewindvoerder bij het Openbaar Ministerie melding te kunnen maken van hetgeen is geconstateerd.

Uit het bovenstaande volgt dat de gronden, waarop het Openbaar Ministerie en de curator oplegging van een bestuursverbod kunnen vragen, in theorie grotendeels van overeenkomstige toepassing op de Wsnp zijn. Hoe is het wetsvoorstel nu in de (faillissements)praktijk ontvangen?

Kritische geluiden

Uit onderzoek blijkt dat uit diverse hoeken kritiek is gekomen op het wetsvoorstel zoals dat op dit moment voorligt. Deze kritiek spitst zich met name toe op de zogenoemde 'lege boedelproblematiek' en ook wordt geworsteld met belangenafwegingen.⁷ Met 'lege boedelproblematiek' wordt bedoeld dat een curator weinig kan ondernemen in een mogelijk geval van faillissementsfraude, indien hij in de failliete boedel geen of onvoldoende financiële middelen aantreft om onderzoek naar frauduleuze handelingen te kunnen doen. Het wetsvoorstel biedt voor de lege boedelproblematiek echter geen oplossing, zo luidt de kritiek.⁸ Er wordt namelijk niet ingegaan op de gevallen waarin er onvoldoende financiële middelen voorhanden zijn om een dergelijk verbod te vorderen en in die gevallen is de kans groot dat een curator daartoe inderdaad niet zal overgaan.

Zoals Wessels ook betoogde in zijn lezing die hij op 19 december 2013 in Utrecht gaf ter gelegenheid van het 10-jarig bestaan van de Beroepsvereniging Bewindvoerders Wsnp (BBW)⁹, is het de vraag of een dergelijk verzoek wel past binnen de wettelijke taak van een curator. Een bestuursverbod wordt, aldus Insolad, immers in het algemeen belang gevorderd, terwijl de curator enkel de belangen van de schuldeisers behartigt.

Er kan dus sprake zijn van botsing tussen het algemeen belang (voorkoming van faillissementsfraude) en het belang van de schuldeisers (een zo hoog mogelijke opbrengst uit het faillissement ontvangen).¹⁰ Zo kan het zijn dat een curator een belangenafweging moet maken indien hij een bestuurder aansprakelijk heeft gesteld en met deze bestuurder een schikking kan treffen, onder de voorwaarde dat de curator afziet van het vorderen van een bestuursverbod. Enerzijds zijn de schuldeisers in het faillissement mogelijk gebaat bij een dergelijke

schikking en zou kunnen worden aangevoerd dat het aangaan van een dergelijke schikking in de rede ligt (waarbij de bestuursverbodactie als 'wisselgeld' kan dienen in de onderhandelingen over de hoogte van de schikking, aldus Insolad). Anderzijds kan het vorderen van een bestuursverbod van maatschappelijk belang zijn. Daar hebben de schuldeisers dan geen (direct) belang bij. Zij draaien echter wel op voor de kosten, indien de curator de schikking niet zou aangaan en vervolgens, op kosten van de boedel, een bestuursverbod zou vorderen.¹¹

Het bovenstaande geldt tot op zekere hoogte ook voor de Wsnp-bewindvoerder. Die is immers, zo volgt uit artikel 316 Fw, belast met het toezicht op de naleving door de schuldenaar van diens verplichtingen die uit de schuldsaneringsregeling voortvloeien én het beheer en de vereffening van de boedel. Deze laatste taak wordt door de Wsnp-bewindvoerder uitgeoefend in het belang van de schuldeisers. Volgens Insolad geldt voor de curator dat extra taken die worden toebedeeld geen belemmering mogen opleveren voor de uitoefening van de primaire taken. Dit zou ons inziens ook voor de Wsnp-bewindvoerder moeten gelden. Daar komt bij dat de omvang van de beloning van de Wsnp-bewindvoerder al bij voorbaat vaststaat, terwijl de curator de extra werkzaamheden mag declareren ten laste van de boedel. Begrijpelijk is dat Insolad meent dat het onwenselijk is dat enerzijds aan de curator taken worden opgedragen waarvan de resultaten niet aan de crediteuren ten goede komen, maar die vervolgens wel door de boedel betaald moeten worden. Voor de Wsnp-bewindvoerder daarentegen is het de vraag, of de vergoeding die hij of zij ontvangt in verhouding staat tot de extra werkzaamheden die mogelijk worden toebedeeld; werkzaamheden waarmee ook nog eens een algemeen belang wordt gediend. Dat zal naar verwachting bij voorbaat tot een storm van kritiek leiden. Insolad merkt terecht op dat het wenselijk is dat voor de uitoefening van

dergelijke taken financiering uit andere bron plaats zou moeten plaatsvinden.

Conclusie

Uit het voorgaande is gebleken dat er raakvlakken zijn tussen curator en bewindvoerder wat betreft het signaleren van fraude. Tevens zijn wij van mening dat de gronden van het voorgestelde tweede lid van artikel 106a Fw deels van overeenkomstige toepassing zijn in geval van schuldsaneringsregeling. Ook menen wij dat de kritiek op het wetsvoorstel, voor wat betreft de rol van de curator, één op één kan worden toegepast op de rol van de bewindvoerder. De vraag is dan ook of het wenselijk is dat ook de Wsnp-bewindvoerder het bestuursverbod kan vorderen.

Van de eerder beschreven opties, waarover de bewindvoerder naar onze mening zou moeten beschikken in het geval fraude wordt gesignaleerd, geniet volgens ons de eerstgenoemde optie niet de voorkeur. Immers, als de Wsnp-bewindvoerder zelf een bestuursverbod vordert, blijven de eerder besproken kritiekpunten aan de orde: wie financiert de extra werkzaamheden en hoe verhoudt het belang van de crediteuren zich met het algemeen belang? Naar onze mening is daarom de tweede optie - namelijk in geval van constatering van fraude vragen om tussentijdse beëindiging - de meest voor de hand liggende. Als tussentijdse beëindiging dan van rechtswege leidt tot een faillissement, kan de bewindvoerder vervolgens aan de opvolgend curator meegeven dat wellicht een bestuursverbod moet worden gevraagd. In het bijzonder in het geval waarin tussentijdse beëindiging echter niet in een faillissement resulteert, dient de bewindvoerder de mogelijkheid te hebben om bij het Openbaar Ministerie melding te maken van hetgeen hij of zij heeft geconstateerd, zodat het Openbaar Ministerie een bestuursverbod kan verzoeken. Wij sluiten aan bij de eerder besproken kritiek

en zijn van mening dat het vorderen van een bestuursverbod, met het oog op het belang dat daarmee wordt gediend, bij uitstek thuishoort bij het Openbaar Ministerie. Dat neemt echter niet weg dat een goede samenwerking is vereist ten aanzien van fraudebestrijding. Bij die bestrijding dienen curatoren, en wellicht ook Wsnp-bewindvoerders, betrokken te worden nu zij als één van de eersten dergelijke fraude zullen signaleren.

Concluderend menen wij dat de positieve aspecten die het wetsvoorstel in haar huidige vorm biedt ten aanzien van fraudebestrijding niet opwegen tegen de (mogelijke) negatieve gevolgen. De huidige waarborgen die de wettelijke regeling van titel III van de Faillissementswet biedt, achten wij vooralsnog afdoende. Het toekennen van de bevoegdheid om een bestuursverbod te vorderen aan de bewindvoerder is ons inziens daarom niet van (voldoende) toegevoegde waarde.

* Fleur Verburg en Eva Timmermans zijn werkzaam bij Poelmann van den Broek als advocaat ondernemings- en insolventierecht respectievelijk Wsnp-bewindvoerder.

- 1 *Kamerstukken II 2012-13, 29 911, nr. 74.*
- 2 *Wetsvoorstel te downloaden via <http://www.rijksoverheid.nl/documenten-en-publicaties/kamerstukken/2013/03/29/wetsvoorstel-civielrechtelijk-bestuursverbod.html>.*
- 3 *Maatschap, vennootschap onder firma en commanditaire vennootschap.*
- 4 *Memorie van Toelichting onder paragraaf 2.*
- 5 *De Vereniging Insolventierecht Advocaten, die het voorontwerp heeft bestudeerd en in haar brief van 19 november 2013 een aantal opmerkingen over het wetsvoorstel onder de aandacht bracht. Deze brief is te downloaden via <http://static.basenet.nl/cms/105928/website/reactie-insolad-op-voorontwerp-bestuursverbod.pdf>.*

- 6 *Te raadplegen via <https://zoek.officielebekendmakingen.nl/stcrt-2012-26606.html>.*
- 7 *TvI 2014/16, Fraude en misbruik bij faillissementen: investeren in een aanpak die wél werkt, drs. J. Brouwer RA, p.1. + FIP, juni 2013, Wetsvoorstel Wet civielrechtelijk bestuursverbod, mr. R.J. Philips, p. 114.*
- 8 *TvI 2014/16, p.1.*
- 9 *De tekst van die lezing werd in verkorte versie gepubliceerd in Wsnp Periodiek 2014/01; de integrale tekst is te downloaden via <http://bobwessels.nl/wp/wp-content/uploads/2013/12/2013-12-19-10-jaar-BBW.pdf>.*
- 10 *FIP, juni 2013, p. 114.*
- 11 *FIP, juni 2013, p. 118.*

21 - Studieschulden en schuldsanering

Berend Engberts

**Rechtbank Arnhem 4 april 2011,
ECLI:NL:RBARN:BQ3189 en
Rechtbank Amsterdam 5 oktober 2011,
ECLI:NL:RBAMS:2011:BV7469**

1. Samenvatting

In beide zaken heeft de schuldenaar aan zijn schuldeisers een minnelijke schuldregeling aangeboden (art. 287a Fw). De Dienst Uitvoering Onderwijs (DUO) heeft in beide zaken een vordering op de schuldenaar wegens een eerder ontvangen studielening. In beide zaken heeft DUO als enige schuldeiser geweigerd met het aanbod in te stemmen. De rechtbanken Arnhem en Amsterdam wijzen de 287a-verzoeken af. Zij oordelen dat de schuldenaar niet te goeder trouw is ten aanzien van het onbetaald laten van de schuld aan DUO omdat geen gebruik is gemaakt van de in de Wet Studiefinanciering 2000 opgenomen mogelijkheid een aanvraag in te dienen om de draagkracht vast te stellen en daarmee de maandelijkse aflossingstermijn te verlagen. De rechtbanken achten voorts van belang dat in art. 299a Fw is bepaald dat de wettelijke schuldsaneringsregeling niet werkt ten aanzien van studieschulden waarop hoofdstuk 6 van de Wet Studiefinanciering 2000 van toepassing is, behoudens voor zover deze vorderingen betrekking hebben op zogeheten achterstallige aflossingsschulden die bestaan ten tijde van de uitspraak tot toepassing van de schuldsaneringsregeling (art. 6.8 Wsf).

Aangezien de wetgever heeft bepaald dat een studieschuld niet wordt gesaneerd in een wettelijke schuldsaneringsregeling, omdat er andere mogelijkheden zijn om tot een oplossing voor deze schuld te komen, acht de rechtbank het in strijd met de ratio daarvan om DUO onder bovengenoemde omstandigheden te dwingen mee te werken aan een minnelijke regeling.

2. De casus

In beide zaken was een in mijn ogen tamelijk kansloos 287a-verzoek ingediend. Beide verzoekers hadden namelijk eerder, minder dan tien jaar tevoren, in de schuldsaneringsregeling 'gezet'. Deze was in beide gevallen geëindigd zonder toekenning van de schone lei. Een nieuwe schuldsaneringsregeling was daarom niet aan de orde (art. 288 lid 2 sub a Fw). Het is weliswaar zo dat een 287a-verzoek niet op die grond kan worden afgewezen (HR 14 december 2012, LJN BY0966), maar het aan de schuldeisers gedane aanbod was gedaan aan de hand van de in een schuldsaneringsregeling te verwachten uitdeling aan schuldeisers.¹ Uit de uitspraak blijkt niet dat nader is onderbouwd of aannemelijk gemaakt dat dit desondanks als maximaal aanbod zou moeten worden gezien. De afwijzing van het verzoek (in beide zaken) komt dan ook niet als een verrassing.

Beide uitspraken zijn interessant omdat daarin de bijzondere positie van de Dienst Uitvoering (DUO) aan de orde komt. DUO is door het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap onder meer belast met de financiering van studenten en verstrekt daartoe studieleningen. DUO had op beide schuldenaren een vordering wegens eerder verstrekte studieleningen. Deze vorderingen waren gebaseerd op de Wet Studiefinanciering 2000 (Wsf).² Die Wet bevat een aantal bijzondere bepalingen aangaande de aflossing van een studieschuld. Uitgangspunt is dat de studieschuld in 15 jaar wordt terugbetaald (art. 6.7 Wsf). De terugbetalingsperiode vangt aan op 1 januari van het jaar volgend op het jaar waarin een aanspraak op recht of studiefinanciering is geëindigd. Als men bijvoorbeeld in maart 2013 afstudeert vangt de terugbetalingsperiode aan op 1 januari 2014. Deze periode begint met een aanloopfase van twee jaar, waarin nog geen verplichting tot terugbetaling bestaat (art. 6.6 Wsf). De terugbetalingsverplichting begint in

het gegeven voorbeeld op 1 januari 2016.

Volgens nieuwe, sinds 1 januari 2012 geldende regels, wordt het (daarna) te betalen maandbedrag berekend op basis van de draagkracht van de schuldenaar, waarbij het inkomen van een eventuele partner (altijd) meetelt. Deze nieuwe regels gelden niet voor elke studieschuld. Volgens de oude regels is het maandbedrag enkel afhankelijk van de hoogte van de schuld, rente en looptijd. Wel kan verlaging van het maandbedrag – zelfs tot nihil – worden gevraagd. Het inkomen van de partner hoeft niet, maar mag wel meetellen bij de aanvraag tot verlaging.

De schuldenaar heeft steeds het recht om de terugbetaling van de studieschuld tijdelijk stop te zetten, bijvoorbeeld gedurende de tijd dat men een wereldreis maakt. Dit kan in totaal tot maximaal 5 jaar (60 maanden). De rente over de studieschuld, die overigens laag is, loopt wel door.³ Het hiervoor beschreven systeem komt er in de kern genomen op neer dat een ex-student gedurende een periode van in totaal 15 jaar zijn studieschuld moet aflossen, maar dat bij die aflossing rekening wordt gehouden met zijn draagkracht. Als er na de aflofase van – in totaal – vijftien jaar nog een restant van de studieschuld bestaat dan gaat deze teniet (art. 6.16 lid 1 Wsf). Een soort mini schone lei dus, met dien verstande dat de restant studieschuld geheel verdwijnt.

Uit de uitspraken van de rechtbanken Arnhem en Amsterdam blijkt dat DUO beide verzoekers had gewezen op de mogelijkheid om de maandelijkse aflossing te verlagen maar dat daarvan door hen geen gebruik was gemaakt. Dit had tot gevolg dat de achterstallige studieschuld was opgelopen. Een achterstallige studieschuld is het bedrag van de verplichte terugbetaling dat twee weken na de vervaldatum nog niet is ontvangen (art. 6.8 Wsf). Over deze achterstallige schuld is wettelijke rente

verschuldigd. Een achterstallige studieschuld zou aldus ook een “achterstallige aflossings-schuld” kunnen worden genoemd. De Wsf, zo voerde DUO aan, biedt de mogelijkheid een aanvraag in te dienen om de draagkracht vast te stellen als de ex-student niet in staat is de vastgestelde termijnen te voldoen. De maandelijkse termijn had dan wellicht op nihil gesteld kunnen worden. Omdat verzoekers in de desbetreffende periode geen compleet verzoek draagkrachtmeting hadden ingediend, kon DUO hun draagkracht niet vaststellen. Nu zij hier geen gebruik van hebben gemaakt, mocht DUO er van uitgaan dat zij in staat waren aan hun financiële verplichtingen jegens DUO te voldoen. Dat volgens het aangeboden akkoord slechts een klein percentage van de openstaande vordering zal worden voldaan is in dit licht bezien onacceptabel, aldus steeds DUO. De rechtbank concludeerde dat de achterstallige aflossingsschuld daarom verwijtbaar was, hetgeen mij juist lijkt.

3. Enkele overige opmerkingen ten aanzien van studieschulden (en achterstallige aflossingsschulden)

De rechtbanken wezen in hun uitspraken ten overvloede op het – vanuit schuldsaneringsperspectief – bijzondere karakter van studieschulden. Art. 299a Fw bepaalt dat de wettelijke schuldsaneringsregeling niet werkt ten aanzien van – kort gezegd – studieschulden. Dit geldt niet voor, ten tijde van de toelating tot de schuldsaneringsregeling bestaande, achterstallige aflossingsschulden. Deze schulden vallen dus, kort gezegd, wel onder de werking van de schuldsaneringsregeling en ook onder de werking van de schone lei.

Door de maandelijkse aflossing tijdig te doen aanpassen aan de draagkracht kan een ex-student bewerkstelligen dat geen achterstallige aflossingsschuld ontstaat. Dit is ook voor de beslissing op een verzoek om toelating tot de Wsnp een belangwekkende overweging.

Indien een schuldenaar de achterstallige aflossingsschuld laat oplopen, terwijl hij dat met verzoeken tot verlaging of nihilstelling van de aflosverplichting had kunnen voorkomen, kan immers geoordeeld worden dat een verzoeker niet te goeder trouw is ten aanzien van het ontstaan van deze zo te noemen aflossingsschuld.

- 1 *Zie ook Arnoud Noordam, Beoordeling dwangakkoord losgekoppeld van beoordeling saneringsverzoek, WP 2013/01, p. 16 e.v.*
- 2 *Ik laat de te verwachten aanstaande wijziging van de Wet Studiefinanciering wegens de invoering van het sociaal leenstelsel buiten beschouwing.*
- 3 *De rente is gekoppeld aan de rente die de Nederlandse Staat betaalt op haar eigen schulden. Deze is per 1 januari 2014 licht gestegen van slechts 0,6% naar 0,81% per jaar.*

22 - Nieuws in het kort

Verschillen tussen beschermings- en Wsnp-bewindvoerders

Er zijn veel misverstanden over het verschil tussen de beschermingsbewindvoerder en de zogeheten Wsnp-bewindvoerder. De BBW heeft een folder gemaakt waarin de verschillen tussen de taken en bevoegdheden van deze beide bewindvoerders worden uitgelegd. De folder is te vinden op www.bbwsnp.nl. Voor leden van de BBW is de folder verkrijgbaar met een eigen logo op de voorkant.

Beschermingsbewindvoerders mogen 'schuldbemiddelen'

Per 1 april 2014 is art. 48 lid 1 onder c WCK gewijzigd. Ook beschermingsbewindvoerders en curatoren kunnen sindsdien (tegen betaling) schuldbemiddelen en een verklaring ex art. 285 lid 1 onder f Fw afgeven (Stb. 2013, 414). Het lijkt erop dat beschermingsbewindvoerders en curatoren aldus ook een minnelijk traject ten behoeve van hun 'eigen' rechthebbende en onder curatele gestelde persoon kunnen uitvoeren. Op 1 april 2014 is tevens het Besluit kwaliteitseisen curatoren, beschermingsbewindvoerders en mentoren in werking getreden (Stb. 2014, 46). In dit besluit zijn de aan beschermingsbewindvoerders te stellen wettelijke kwaliteitseisen neergelegd. Ook wordt het toezicht hierop geregeld.

Evaluatie van de wijzigingen van de Wsnp van 2008

In een brief van 24 april 2014 aan de Eerste Kamer heeft de staatssecretaris van Veiligheid & Justitie de toegezegde balans opgemaakt ten aanzien van de maatregelen die met de wetwijziging van de Wsnp per 1 januari 2008 zijn ingevoerd. De staatssecretaris verwijst naar de jaarlijkse Wsnp-monitoronderzoeken. Hij vermeldt onder meer dat het percentage van de Wsnp-verzoeken dat wordt afgewezen na een aanvankelijke daling nu nagenoeg gelijk is aan het percentage van voor 2008. De wetwijziging van 1 januari 2008 heeft door de jaren heen evenmin verandering teweeg gebracht in het eindresultaat van de Wsnp, te weten dat in 80% van de gevallen de schone lei wordt gerealiseerd. Het beroep op de nieuwe bepalingen betreffende de voorlopige voorzieningen, het moratorium en het dwangakkoord is door de jaren heen (sterk) gegroeid, waaruit de staatssecretaris afleidt dat deze bepalingen in een behoefte voorzien. De staatssecretaris concludeert dat de uitvoering van de Wsnp goed op koers ligt. Dit geldt evenzeer voor de uitwerking van de wijzigingen die in 2008 in werking zijn getreden.

Breed moratorium in 2016?

In art. 5 Wet Gemeentelijke Schuldhulpverlening is geregeld dat B&W ten behoeve van een schuldenaar een breed moratorium kunnen vragen aan de rechtbank. Dit wetsartikel is om financiële redenen nog niet ingevoerd. In een brief van staatssecretaris Teeven d.d. 24 april 2014 wordt gemeld dat de kosten van de invoering van dit brede moratorium door het Ministerie van Sociale Zaken betaald gaan worden en dat invoering van art. 5 Wgs nu in de loop van 2016 wordt verwacht (Kamerstukken II 2013/14, 24515, 281).

23 - Actuele rechtspraak kort

Publicaties tot en met 18 juni 2014

1. Hoge Raad 14 februari 2014, ECLI:NL:HR:2014:319 (art. 3:248 lid 1 BW en art. 54 Fw)

Op 7 juni 2006 is schuldenaar failliet verklaard. Op 24 februari 2011 wordt het faillissement opgeheven onder gelijktijdige toepassing van de schuldsaneringsregeling. Schuldenaar exploiteerde vanaf 1 mei 2005 een eenmanszaak. In juni 2005 heeft hij een kredietovereenkomst met de bank gesloten, waarbij hij een kredietfaciliteit van € 395.000,- verkreeg tegen onder meer een eerste verpanding van zijn bedrijfsuitrusting, voorraden en vorderingen. De bank heeft bij brief van 25 januari 2006 de kredietovereenkomst met onmiddellijke ingang opgezegd en daarbij medegedeeld dat haar vordering direct opeisbaar wordt en dat de bank, zolang schuldenaar jegens haar tekortschiet in zijn verplichtingen, bevoegd is afgifte te vorderen van de aan haar verpande goederen en deze te gelde maken. De bank stelt schuldenaar in de gelegenheid een opheffingsuitverkoop met betrekking tot de voorraden te houden. Tussen januari 2006 en begin juni 2006 heeft schuldenaar de bestaande voorraden verkocht. De verkoopbrenngsten zijn bijgeschreven op de door schuldenaar bij de bank aangehouden bankrekening. Op 30 mei 2006 heeft de bank het negatieve saldo van € 300.000,- van de rekening waarop het krediet werd geadmistriseerd, verrekend met het positieve saldo van € 121.461,64 van de bankrekening waarop de verkoopopbrenngsten zijn ontvangen. De curator, en per 24 februari 2011 de bewindvoerder, vorderen in rechte dat de bank het positieve saldo van € 121.461,64 dient over te maken aan de boedelrekening omdat de verrekening is strijd is met art. 54 Fw (verrekenen mag niet indien niet te goeder trouw bij schuldoverneming). Het hof stelt de bewindvoerder in het ongelijk en heeft als volgt overwogen: Doordat schuldenaar in januari 2006 aan de bank mededeelde dat hij zijn onderneming ging beëindigen, werd het krediet terstond opeisbaar, terwijl schuldenaar daardoor tevens zonder ingebrekestelling in verzuim kwam. De bank mocht derhalve de kredietrelatie met onmiddellijke ingang opzeggen. Omdat schuldenaar meteen in verzuim raakte, kon de bank haar pandrecht uitwinnen. Dat brengt mee dat zij ook een andere wijze van verkoop als bedoeld in art. 3:251 lid 2 BW met schuldenaar kon overeenkomen (zoals de opheffingsuitverkoop). Een dergelijke afwijkende wijze van verkoop geldt als executoriale verkoop; daarvoor is niet vereist dat de bank de voorraad eerst in vuistpand nam of dat de kopers niet aan schuldenaar maar direct aan de bank zouden betalen. De opbrengst van die executoriale verkoop kwam zonder meer aan de bank toe en daarom is geen sprake van verboden verrekening na schuldoverneming als bedoeld in art. 54 Fw. De bewindvoerder gaat vervolgens in cassatie. De HR oordeelt dat het hof juist heeft geoordeeld en verwijst naar het arrest van de HR van 25 februari 2011 (BO7109, NJ 2012/74 (ING/Hielkema q.q.) en overweegt dan als volgt: Een pandhouder is uit hoofde van art. 3:248 lid 1 BW bevoegd het verpande goed te verkopen en op de opbrengst daarvan het hem verschuldigde te verhalen, als de schuldenaar in verzuim is met de voldoening van hetgeen waarvoor het pand tot zekerheid dient. Deze verkoop geschiedt ingevolge art. 3:250 BW in het openbaar, maar op grond van art. 3:251 BW is ook onderhandse verkoop mogelijk. In al deze gevallen oefent de pandhouder het recht van parate executie uit als bedoeld in art. 3:248 lid 1 BW. Door middel van deze wijze van executoriale verkoop oefent de bank haar recht uit zich met voorrang op de executieopbrengst van de winkelvoorraad te verhalen. De verrekeningshandeling maakte nog onderdeel uit van de executoriale verkoop, en kan niet worden aangemerkt als een verrekening in de zin van art. 54 Fw. Daarnaast merkt de HR op dat de bank zich niet ten nadele van de overige schuldeisers in een betere positie heeft

gebracht, nu zij op grond van haar pandrecht bij voorrang gerechtigd is tot de opbrengst van de verpande winkelvoorraad. De bank heeft evenmin misbruik gemaakt van haar bijzondere positie in het girale betalingsverkeer.

2. Hof Den Bosch 6 maart 2014, ECLI:NL:GHSHE:2014:1484 (art. 316 lid 1 sub a Fw)

De rechtbank eindigt de schuldsaneringsregeling zonder verlening van de schone lei omdat schuldenaar niet voldaan heeft aan de inspanningsverplichting. Schuldenaar gaat tegen het vonnis in hoger beroep. Zij voert aan, kort gezegd, wel voldaan te hebben aan de inspanningsverplichting. Het hof oordeelt dat uit de stukken is gebleken dat schuldenaar zich niet volledig heeft gehouden aan de inspanningsverplichting. Het hof stelt echter ook vast dat de bewindvoerder, met uitzondering van het tussentijdse verslag van 3 april 2012 (ruim een jaar na aanvang van de schuldsanering), heeft nagelaten appellante er uitdrukkelijk op te wijzen dat zij zich dient te houden aan de haar opgelegde sollicitatieverplichting en, indien appellante niet actief en gericht solliciteert naar een fulltime dienstbetrekking, dit zou kunnen leiden tot een tussentijdse beëindiging van de schuldsaneringsregeling. Het hof oordeelt dat de bewindvoerder is tekortgeschoten in haar toezichhoudende taak als bedoeld in artikel 316 lid 1 sub a Fw. Het hof concludeert dat appellante weliswaar (deels) tekort is geschoten in de sollicitatieverplichting, maar dat deze tekortkoming in de gegeven bijzondere omstandigheden niet aan haar dient te worden toegerekend. Appellante krijgt alsnog de schone lei verleend.

3. Hof Den Bosch 20 maart 2014, ECLI:NL:GHSHE:2014:1474 (art. 349a Fw)

Het Hof Den Bosch heeft op 20 maart 2014 in een tussenarrest aan de Hoge Raad de volgende twee rechtsvragen ter beantwoording bij wijze van prejudiciële beslissing voorgelegd:

- Is ex artikel 349a Fw verlenging mogelijk indien de in artikel 349a lid 1 Fw bedoelde termijn van de wettelijke schuldsaneringsregeling reeds is beëindigd?
- Indien de eerste vraag bevestigend wordt beantwoord: wat betekent dat voor de verplichtingen van de schuldenaar na afloop van de in artikel 349a lid 1 Fw bedoelde termijn, maar voorafgaand aan de definitieve rechterlijke beslissing over de gevraagde verlenging?

Het Hof houdt iedere beslissing aan.

4. Hof Arnhem-Leeuwarden 24 april 2014, ECLI:NL:GHARL:2014:3444 (art. 350 lid 3 sub c Fw en Recofa-richtlijnen)

De rechtbank eindigt de schuldsaneringsregeling tussentijds zonder verstrekking van de schone lei omdat schuldenaar niet voldoet aan haar uit de schuldsaneringsregeling voortvloeiende verplichtingen. Met name wordt haar verweten dat zij onvoldoende heeft gesolliciteerd, althans niet kan bewijzen dat zij wel voldoende heeft gesolliciteerd. Appellante gaat in hoger beroep en stelt zich op het standpunt dat zij wel voldoende heeft gesolliciteerd. Zij kan weliswaar niet alle sollicitaties aantonen, maar benadrukt dat het solliciteren wel heeft plaatsgevonden en dat zij sinds ruim drie weken een baan heeft. Het hof stelt schuldenaar in het ongelijk. Appellante stelt nog dat de Recofa-richtlijnen niet de status van wetgeving hebben. Het hof volgt appellante niet in die stelling. De Wsnp-regeling heeft haar eigen doelstelling en brengt in dat kader haar eigen verplichtingen met zich mee. De richtlijnen van Recofa beogen binnen deze regeling gelijke behandeling van gevallen. De Recofa-richtlijnen zijn opgesteld om willekeur te voorkomen en saniet en bewindvoerder houvast te bieden. Er is vrijheid om in de individuele gevallen van de richtlijnen af te wijken. Het hof ziet in deze zaak geen aanleiding om van de richtlijnen af te wijken.

5. Rechtbank Den Haag 14 mei 2014, ECLI:NL:RBDHA:2014:5978 (art. 153 lid 2 sub 1 Fw)

Op 8 april 2013 wordt schuldenaar toegelaten tot de schuldsaneringsregeling. Op 23 april 2014 wordt een verificatievergadering gehouden waarbij schuldenaar tevens een akkoord aanbiedt aan zijn schuldeisers, inhoudende een uitkering aan de concurrente schuldeisers van 40% en aan de preferente schuldeisers van 80%. De meerderheid van de schuldeisers stemt in met het akkoord. De bewindvoerder heeft positief geadviseerd ten aanzien van het akkoord. Op 1 mei 2014 brengt de rechter-commissaris ex art. 337 lid 1 Fw een schriftelijk verslag uit waarin hij negatief adviseert ten aanzien van het aangeboden akkoord. Zijns inziens kan er niet van worden uitgegaan dat de bij het akkoord aangeboden som ten minste gelijk is met de som die nog gerealiseerd zou kunnen worden als de schuldsaneringsregeling zou worden voortgezet. De rechtbank oordeelt echter dat geen sprake is van een situatie waarbij 'de baten des boedels, de som, bij het akkoord bedongen, *aanmerkelijk* te boven gaan' (art. 153 lid 2 sub 1 Fw). Bepalend voor de hoogte van de uitdeling aan de schuldeisers is met name de kwestie inzake de verkoop van de woning van schuldenaar. De rechtbank acht het aannemelijk dat de woning bij de huidige vraagprijs nog enige tijd te koop zal staan en/of de woning uiteindelijk voor een aanmerkelijk lager bedrag dan de vraagprijs zal worden verkocht. Het uitdelingspercentage zou dan ongeveer neerkomen op 43% aan de concurrente schuldeisers en 86% aan de preferente schuldeisers. Schuldenaar toont aan, nadat de zaak was aangehouden, de extra gelden aan de boedelrekening en derdengeldenrekening van de bewindvoerder overgemaakt te hebben. Er is volgens de rechtbank geen sprake meer van een imperatieve weigeringsgrond ex art. 153 lid 2, aanhef en sub 1 Fw en ook niet van de overige drie imperatieve weigeringsgronden zoals zijn genoemd in lid 2, zodat het akkoord dient te worden gehomologeerd.

6. Rechtbank Rotterdam 20 mei 2014, ECLI:NL:RBROT:2014:4429 (art. 358 Fw)

Schuldenaar is op 10 februari 2011 toegelaten tot de wettelijke schuldsaneringsregeling. De bewindvoerder adviseert op 20 januari 2014 aan de rechtbank om aan schuldenaar geen schone lei te verstrekken vanwege een boedelachterstand van ruim € 1.300 en nieuwe schulden van ongeveer € 300. Daarnaast heeft de bewindvoerder op 13 april 2013 een brief van schuldenaar ontvangen met betrekking tot een letselschadeuitkering, maar geen stukken waaruit blijkt wat de hoogte van de totale schadevergoeding is en of deze al volledig is afgewikkeld. De advocaat van schuldenaar stuurt de rechtbank op 18 april 2014 een brief van de letselschadejurist van 18 maart 2014 waaruit blijkt dat de totale schade-uitkering een bedrag van € 113.000 bedraagt en uit welke posten deze uiterking is opgebouwd. De advocaat verzoekt de rechtbank haar cliënt de schone lei te verlenen omdat schuldenaar geen boedelachterstand heeft aangezien de vergoeding van de verzekeraar ziet op geleden schade en aangezien de posten 'smartengeld' en 'verlies arbeidsvermogen' strikt persoonlijk zijn en niet in de boedel vallen. De bewindvoerder is van oordeel dat de post 'verschenen schade' ad € 15.000, de uitkering van het 'smartengeld' ad € 25.000 en een gedeelte van de overige posten van de schade-uitkering wél aan de boedel toekomen. Nu de schuldenlast, de kosten van de schuldsaneringsregeling en het boedelsaldo tezamen een schuld maken van € 30.135,43 adviseert de bewindvoerder om schuldenaar in de gelegenheid te stellen om een bedrag van € 30.135,43 op de boedelrekening te storten zodat schuldenaar zijn schuldeisers en de kosten van de schuldsaneringsregeling volledig kan voldoen. De rechtbank oordeelt dat de uitkering met betrekking tot 'verschenen schade' in de boedel valt. Daarnaast is de rechtbank van oordeel dat, gelet op het arrest van de HR d.d. 24 november 2006, ook het uitgekeerde smartengeld volledig in de boedel valt. De bewindvoerder bericht de rechtbank dat de

schuldenaar geen afdracht heeft gedaan op de boedelrekening en dat schuldenaar ook niets meer van zich heeft laten horen. De rechtbank concludeert dat schuldenaar tekort is geschoten in de nakoming van zijn verplichtingen nu er een boedelachterstand is ontstaan en er nieuwe schulden zijn ontstaan tijdens de duur van de schuldsaneringsregeling. Aan schuldenaar wordt geen schone lei verstrekt.

**7. Rechtbank Den Haag 27 mei 2014, ECLI:NL:RBDHA:2014:7671
(art. 315 jo. 349a lid 2 Fw en art. 1.7 onder c Recofa-Richtlijnen)**

Appellant is op 18 oktober 2011 failliet verklaard. Op 20 februari 2014 heeft het Hof Den Haag de schuldsaneringsregeling ten aanzien van appellant uitgesproken (omzetting). De termijn van de schuldsaneringsregeling bedraagt in beginsel drie jaar. Op de voet van art. 349a lid 2 Fw kan de R-C de termijn wijzigen. De R-C heeft bij brief van 6 mei 2014 het verzoek van appellant om de termijn van het faillissement af te trekken van de looptijd van de schuldsaneringsregeling, afgewezen. Van die beslissing komt appellant in beroep bij de rechtbank. Appellant stelt dat hij sinds 18 oktober 2011 aan de verplichtingen die voortvloeien uit het faillissement en de schuldsaneringsregeling, voldoet. De rechtbank zet uiteen dat de schuldsaneringsregeling de schuldenaar eigen verplichtingen oplegt en daar waar die verplichtingen overeenstemmen met die in een faillissementssituatie van een natuurlijk persoon, de gevolgen van het al dan niet nakomen van de verplichtingen in de schuldsaneringsregeling anders zijn. De schuldsaneringsregeling is met name gericht op het doen 'verdienen' door de schuldenaar van een 'schone lei', terwijl in een faillissementssituatie de nadruk ligt op vereffening van de faillissementsboedel. Tevens neemt de rechtbank in aanmerking dat een 'regulier' verzoek tot toelating tot de Wsnp dient te worden voorafgegaan door een minnelijk traject en dat een dergelijk traject doorgaans ook geruime tijd in beslag neemt. In die periode wordt veelal ook gespaard, welk spaarsaldo in de boedel valt en niet zonder meer tot verkorting van de looptijd van de schuldsaneringsregeling leidt (zie ook: Recofa-Richtlijnen, 1.7 onder c). Er is geen reden, althans daartoe zijn geen (voldoende) bijzondere omstandigheden aangevoerd, om anders te handelen indien aan de toepassingverklaring van de schuldsaneringsregeling een faillissement is voorafgegaan.

8. Hof Den Bosch 28 mei 2014, ECLI:NL:GHSHE:2014:1704 (art. 350 lid 3 sub f Fw)

Op 27 november 2012 is schuldenares toegelaten tot de wettelijke schuldsaneringsregeling. De rechtbank heeft op 8 april 2014 op verzoek van de Wsnp-bewindvoerder de schuldsaneringsregeling van appellante tussentijds beëindigd op grond van art. 350 lid 3 sub f. Naar het oordeel van de rechtbank zijn met betrekking tot appellante feiten en omstandigheden bekend geworden die op het tijdstip van de indiening van het verzoekschrift tot toelating tot de schuldsaneringsregeling reeds bestonden en die reden zouden zijn geweest het verzoek af te wijzen overeenkomstig artikel 288 lid 1 en lid 2 Fw. De feiten en omstandigheden bestaan er volgens de rechtbank uit dat appellante bij toelating tot de Wsnp niet heeft aangegeven een alcoholprobleem te hebben en psychische problemen heeft waardoor zij niet zou kunnen voldoen aan de sollicitatie- en arbeidsplicht. In hoger beroep stelt appellante dat geen sprake is van een alcoholprobleem en dat zij wegens haar psychische problemen vrijgesteld zou moeten worden van de sollicitatieplicht. Haar beschermingsbewindvoerder geeft aan dat schuldenaar zich aan de regels houdt. Het Hof oordeelt vervolgens dat niet relevant is of *op dit moment* bij appellante sprake is van alcoholproblematiek, het gaat om de situatie *ten tijde* van de toelating. Gelet op hetgeen de Wsnp-bewindvoerder ter zitting in hoger beroep nadrukkelijk en, desgevraagd, bij

herhaling heeft verklaard dat de informatie waaruit blijkt van verslavings- en psychosociale problematiek van appellante reeds ten tijde van de indiening van het verzoekschrift tot toelating tot de schuldsaneringsregeling deel uitmaakte van het dossier waarover de rechtbank beschikte, kan er geen sprake zijn van een situatie zoals bedoeld in art. 350 lid 3 aanhef en sub f Fw. De schuldsaneringsregeling wordt door het Hof niet tussentijds beëindigd.

9. Rechtbank Noord-Holland 4 juni 2014, ECLI:NL:RBNHO:2014:5134 (art. 287 lid 4 Fw)

Op 10 april 2014 is ter griffie het verzoek ingekomen van verzoekster tot toepassing van de wettelijke schuldsaneringsregeling. In mei kondigt een deurwaarderskantoor aan tot openbare verkoop te gaan van de in beslag genomen goederen. Op 27 mei verzoekt schuldenares dan de rechtbank, totdat op het Wsnp-verzoek is beslist, op grond van art. 287 lid 4 Fw een voorlopige voorziening te treffen, inhoudende een schorsing van de openbare verkoop. De rechtbank stelt voorop dat het een schuldeiser, totdat op het verzoek tot toepassing van de schuldsaneringsregeling is beslist, in beginsel vrij staat om door middel van een executoriaal beslag verhaal op de zaken van een schuldenaar te nemen. In het kader van het verzoek om voorlopige voorzieningen dient het belang van de schuldeiser bij dat verhaal te worden afgewogen tegen het belang van de schuldenaar. De rechtbank oordeelt dat indien de executoriale verkoop doorgang zal vinden verzoekster daardoor in haar belangen zal worden geschaad, omdat zij door de executie wordt belemmerd in het te zijner tijd voldoen aan de verplichtingen die een eventuele toepassing van de schuldsaneringsregeling met zich mee brengt. De rechtbank neemt daarbij in aanmerking dat verzoekster is veroordeeld tot betaling van een hoofdsom van € 157,97 en dat door alle bijkomende (proces)kosten verzoekster een bedrag van € 1.811,18 dient te voldoen. De gevraagde voorziening zal daarom worden toegewezen in afwachting van de beslissing op het Wsnp-verzoek.

@kkbzorgwelzijn
#Wsnp

UPDATE (09.45 - 16.15 uur)

Donderdag 6 november 2014 - Planetarium Gaasperplas, Amsterdam

Wet schuldsanering natuurlijke personen (Wsnp)

Dilemma's, valkuilen, oplossingen en actualiteiten

De sprekers lichten tijdens deze update de thematiek en ontwikkelingen Wsnp toe vanuit het gezamenlijke belang van zowel het wettelijke als minnelijke traject om problematische schulden terug te dringen.

Aandachtspunten bijeenkomst:

- Ontwikkelingen Recofa
- Ontwikkelingen in het rechterlijk toezicht op derden: hoe kan het beter?
- Actuele jurisprudentie Wsnp
- Uitvoeringservaringen; tiende Monitor Wsnp (juli 2014)
- Interview Wsnp en de aansluiting op het minnelijke traject
- (Ex-)ondernemer en Wsnp
- Echtscheiding en Wsnp
- Samenloop Beschermingsbewind en Wsnp
- Actualiteiten betalingsregelingenbeleid CJIB

Het volledige programma en sprekers vindt u op www.kerckebosch.nl

€ 465,- excl. BTW p.p.
€ 425,- excl. BTW p.p. bij gelijktijdige aanmelding van twee
of meer deelnemers uit dezelfde organisatie

Verschijning:	4x per jaar
Uitgave van:	Stichting Kennisoverdracht Wsnp gevestigd te Amsterdam Handelsregisternr. 34390126
Redactie:	Mr. B.J. Engberts, rechter Mr. dr. A.J. Noordam, advocaat Mr. M. van Bommel, advocaat Dhr. G. Benedictus, bewindvoerder Mr. Th. A. Pouw, raadsheer- plaatsvervanger en docent handels- en ondernemingsrecht
Redactiemedewerker:	Mw. E.F.C. Timmermans
Adviseurs:	Prof. mr. B. Wessels Dhr. A. van Eijsden
Redactiesecretariaat:	Wsnp Periodiek Postbus 1126 6501 BC Nijmegen E-mail: redactie@wsnp-periodiek.nl
Abonnementen:	E-mail: abonnee@wsnp-periodiek.nl

Hoewel aan de totstandkoming van deze uitgave de uiterste zorg is besteed, aanvaarden de auteurs, redactieleden en uitgever geen aansprakelijkheid voor eventuele fouten en onvolkomenheden. Alle rechten voorbehouden. © Stichting Kennisoverdracht Wsnp.

Abonnementsprijs € 60,- per jaar, inclusief BTW.
Abonnementen worden aangegaan voor de periode van minimaal één jaar. Het abonnement kan alleen schriftelijk (of per e-mail) bij het redactiesecretariaat worden opgezegd tegen het einde van het kalenderjaar met inachtneming van een opzeggingstermijn van minimaal twee maanden (dus uiterlijk 31 oktober).

Abonneegegevens worden door de uitgever niet aan derden verstrekt.

Druk: JP Offset, Duiven

© Auteursrechten voorbehouden.